

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlunk legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszerrel elhajtja a túlsúlyos embert csaltalanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

És a tika minden elegáns hölgynek, ki nyúlunk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacia, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**
Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467**

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vagy összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. **ZOLTAN BELA** gyógyszerterében.

Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 10380

Venus

természetes legerősebb szén-sav és Lithion tartalmú forrása a kontinensnek. Kézi-Polyáni székely forrás. Hatásos szer vese-hólyag-baj-vizeleti nehézségeknél: rheuma, csukor valamint katarrhus és emésztési zavarok ellen.

Főraktár: **EDES-KUTY L.** Budapest.

A Kalap-király

3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista. **Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klótid-palota.**

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó, Budapest, IX., Imre-utca 3. a központi vásároknak megüvölt. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld. **Museum-körúti raktárát** beszüntette. Használt kocsikat becsérel, javításokat elfogad.

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE BET BUDAPESTEN (BUDÁN)

Meglepo gyógyhatással bír különösen **női bajokban**, továbbá alhasi és általános vérbenyégben, verőcéri pangások esetén. máj- és lép-bajokban, aranyérben stb.
Idény április 15-étől szept. végéig.
65 fürdőszoba; számos kellően berendezett kényelmes vendégszoba. Vendéglő mérsékelt árú ételek és italokkal.
Bendelő orvos: **Dr. POLGÁR EMIL.**
Villamos vasuti állomás. 10345

Köszönetnyilvánítás.

Mittelbach S. urnak, Zágráb.
Nem bírtam járni! Véletlenül jutottam az ön tyúkszemű szőréhez és már rövid használat után képes voltam órák hosszat minden fáradság érzése nélkül gyalogni. Hálás köszönetet mondok önnek ezért és a szert mindenkinek meleg ajánlatom. — Kizárólagos raktár: **MITTELBACH S.-né, Zágráb.**
Duga ulica 3 B. 10388
80 filléres előleges beküldése után bérmentve küldték. Használat után.

Császárfürdő BUDAPESTEN

Kwizda-féle kornenburgi marha-táppor.

Életről szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legtöbb istállóban 50 év óta használják falánkúság hiányzál, rossz emésztésnél, a tej jobbtására és a tehének tejbőségének fokozására. 1 dobozban ára K 1.40, 1/2 doboz K — 70. Főraktár Magyarország részére: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. szám.**

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

es. és kir. osztr.-magy. román kir. és bulgária fejed. ndv. szállító. **Kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.**
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüstékszer-gyáros és órásmester, Pécssett 122.

A drágakövek valódiságáért kezeskedve! Minden gyűrűhöz egy nagyon csinos tok adatik. — A gyűrűk tetszés szerinti bőségben szállítanak.

- Amerikai talisman gyűrű crysoprakóval, gyönyörű kiállításban, 14 karátos aranyból 9 korona.
- Nagyon divatos alaku, valódi 14 karátos aranygyűrű, 2 nemes opállal ékítve 16 korona.
- Igen érdekes és nemes idész, valódi türkissel 14 kar. nehéz aranyból 28 korona.
- Legújabb francia kivitelű női gyűrű, rubin, smaragd és gyémánttal dusan kirakva 135 K.
- Gazdagon kirakott brillians gyűrű, a közepén smaragd v. rubin 300 korona.
- Valódi 14 karátos arany jegygyűrű domboru kivitelben, szabókézi munka, 8 koronától 30 koronáig. Vésés ingyen eszközöltetik.
- Óvóske gyűrű, nagyon kedves alaku, valódi türkis vagy opállal díszítve, tömör, finom aranyból 10 korona.
- Csinos női gyűrű 3 nemes opállal, nagyon szépen kidolgozva, 14 karátos tömör aranyból 14 korona.
- Idéal, a legkedvesebb alaku női gyűrű 1 brilliáns és 1 sa-phírral, tömör 14 kar. aranyból 160 korona.
- Gyönyörű művi és legszebb ragyogóan brillians gyűrű, 4 nagyob és 9 kisebb kövvel 250 korona.
- Remekül ragyogó brillians gyűrű a legszebb párizsi kivitelben, 3 keleti rubinnal vagy smaraggal 400 korona.
- Remekül ragyogó brillians gyűrű a legszebb párizsi kivitelben 300 korona.
- Igen szép kivitelű női gyűrű, szines kövel és igaz gyöngygyel ékítve 12 korona.
- Valódi ezüst gyűrű, mely úgy ragyog mintha a legszebb gyémántokkal lenne kirakva 2 kor.
- Meglepo szép kivitelű párizsi gyűrű rubin vagy sa-phír és brilliansokkal 280 korona.
- Egy nagy igazgyöngy és brilliansokkal dusan kirakott angol női gyűrű 300 korona.
- Legszebb ragyogó brilliansokkal dusan kirakott legújabb párizsi női gyűrű 440 korona.
- Egy nagy brillians és rubin, a többi kis brilliánsokkal ékített, legújabb gyönyörű kivitelű gyűrű 360 korona.

23. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JUNIUS 5.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkörülnkával együtt) egy évre 24 korona (félévre 12 *); Csepelen a VASÁRNAPI UJSÁG egy évre 16 korona (félévre 8 *); A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkörülnkával) egy évre 10 korona (félévre 5 *). Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott vitellől is csatlakod.

ZMÁJ JOVÁNOVICS JÁNOS.

A ZMÁJ szó szerből sárkányt jelent s ez az író, egyszersmind általánosan elterjedt és legismertebb neve **Jovánovics Jánosnak**, a szerbek hírneves költőjének. E melléknév, mely már vagy 30 éve nagy népszerűsége tett szert a szerb irodalomban, eredetét annak a «Zmáj» («Sárkány») című élelzapnak köszöni, melyet Jovánovics 1870 körül Budapesten szerkesztett.

az 1858-iki «Pesti Napló» közölte, szerbet a Hadzsics szerkesztéséig alatt megjelenő «Le-topisz» című folyóirat. Mindkét bíráló egyértelműleg dicsérte a fordítás művészi színvonalát. Hogy mily élvezetes és vonzó volt a fordítás, azt az is bizonyította, hogy a szerb «Toldi» 600 példányban kelt el, a mi az akkori szerb irodalom állapotai mellett tekintélyes szám. Jovánovics műfordítói eljárása a «Toldi»-ban körülbelül teljesen kialakulva mutatkozik. Általában véve szabadon fordított s nem törekedett mindenütt az alaki hűségre. Erre céloz ő maga is, a «Toldi»-hoz írt előszavában, midőn kiemeli, hogy vágya volt mindennek előtt a költő szellemébe melyedni. Összehasonlítások tehát gyakran eltéréseket fognak mutatni, de

ezt elsősorban a szerb izlés és a nyelvi sajtáságok okozzák, a melyekre Jovánovics nagy gondot fordít. A «Toldi» lefordítása után is sokat olvasta Aranyt. 1870-ben lefordította és kiadta «Toldi estéjét» 1876-ban «Murány ostromát», a 80-as években pedig a «Toldi szerelme» egyes részleteit is. A balladák közül nem egyet lehet az ő fordításában szerb nyelven olvasni. Közte és a nagy magyar költő köztívo szives viszonyról különösen Aranynak Jovánovicshez 1874-ben írt levele tanuskodik. Sok kedves dolgot ír neki ebben a «Toldi» költője, első sorban hálásan köszöni meg, hogy műveit annyira szerette s hogy azokat kiváló fordításaihoz 1874-ben írt levele tanuskodik. Sok kedves dolgot ír neki ebben a «Toldi» költője, első sorban hálásan köszöni meg, hogy műveit annyira szerette s hogy azokat kiváló fordításaihoz 1874-ben írt levele tanuskodik. Sok kedves dolgot ír neki ebben a «Toldi» költője, első sorban hálásan köszöni meg, hogy műveit annyira szerette s hogy azokat kiváló fordításaihoz 1874-ben írt levele tanuskodik.

Jovánovics nem régen töltötte be 70-ik évét. A hazai szerbek, kiknek ő, újvidéki születésénél fogva, kiváló büszkesége, ünneppé avaták születése napját s tiszteletük és ragaszkodásuk számos tanújével árasztották el a költőt, ki működésével a magyar közönség elismerését is megérdemli. Szép és becses gyűjteményt lehetne összeállítani abból, a mit ő eddig magyar költőkből fordított. Pályájának kezdetén különösen Arany Jánossal foglalkozott s már 1857-ben kiadta a «Toldi»-t. E fordításra leginkább Hadzsics Antal buzdította. Midőn a két szerb író egy izben, vagy negyven évvel ezelőtt, itt Budapesten a magyar költőkről beszélgetett, Jovánovics már akkor alapos tájékozottsággal szölt Aranyról és Toldijáról. Hadzsics biztatta, hogy bizony érdemes munkát végezzen, ha lefordítaná szerb nyelvre a «Toldi»-t. Jovánovics vállalkozott e nehéz feladatra s e munkája nevezetes fordulópontot jelent írói pályáján, mert jóllehet neve már akkor is ismert volt költeményeiről, a «Toldi» fordításával aratta első igazi nagy sikerét. Az első magyar bírálókat e munkáról

ZMÁJ JOVÁNOVICS JÁNOS.

Más költők közül a legtöbbet fordított Jovánovics Garaj, Czuczor, Jókai, Gyulai, Szász Károly és Ábrányi műveiből. A 80-as évek végén még egy nagy feladatra vállalkozott a magyar irodalom köréből. Akkoriban kezdtek nagy hatással országosra játszani «Az ember tragédiája»-t. Nagy sikere Jovánovicsban megérezte azt a gondolatot, hogy e művet is lefordítja szerbre. Ösztönzést egy külső körülmény is szolgáltatott neki ehhez. A Kisfaludy-Társaság, melynek már 1867 óta külső tagja, 1889-ben Jovánovics írói működésének 40-ik évfordulója alkalmából ülést rendezett tiszteletére. E figyelem annyira megalapította a költőt, hogy háláját valamely nemesebb módon is le akarta róni. Ő maga nem volt sem az ülésen, sem a fővárosban, felkérte tehát levélben az ünnepi szónokot, Hadzsics Antalt; tudakolja meg, melyik magyar műnek a fordítását fogadná legszívesebben a Kisfaludy-Társaság. Az elnökök s a titkár egyértelműleg Madáchra utaltak. Mintegy tíz hónap múlva, 1890-ben megjelent «Az ember tragédiája»-nak szerb fordítása, melyet a derék költő a Kisfaludy-Társaságnak ajánlott ünnepi emlékére. Értékre e fordítása sem maradt el a többiétől.

Minden más irodalmi törekvések mellett a fordítások terén is korunk fejtette ki a legnagyobb munkásságát. Mily nemes buzgalommal sietnek az írók mostanában, hogy anyanyelvük irodalmába ültessék át mindazt, a mi szép és hasznos termék az idegen népek szellemi talaján. Az újabbkori magyar irodalom is nagy érdeklődést keltett mindenfelé, hiszen Petőfi költeményeit pl. ma már vagy 12 nyelven lehet olvasni. A fordítások igazi célja, gazdagító és termékenyítő hatása azonban mindig a fordító rátermettségétől függ. Jovánovics műfordítói érdemét épen ezért kell különösen kiemelni. A magyar irodalom idegen fordítói közül egy sem múlja felül őt. A mi eredetét szerbül írt, azt a legjobb termékek közé sorozhatjuk, a mit magyarból fordított, azt nem kevésbé tekinthetjük a szerb irodalom minden ízében élvezhető közkincsének.

Nem szólnak ezúttal részletesebben életéről s eredeti költészetéről, mivel a «Vasárnapi Ujság» ezt már más alkalommal ismertette. Megemlíthetjük azonban még azt, hogy magyar részről a «Kisfaludy-Társaság» kívül más körökben is nagy elismerésnek örvend. A budapesti egyetem méltónak találta őt a legmagasabb kitüntetések egyike, midőn t. i. 1896-ban a millenniumi ünnepélyek alkalmából diszidoktori oklevelet nyújtott át neki. A hazai szerbek 1898-ban Zágrábban 50 évi írói jubileumot rendeztek tiszteletére. Erre az alkalomra Hegedüs István latinra fordította s üdvözlőt küldte Jovánovics «Pepeo» (Hamú) című költeményét. A klasszikus fordítás az ünnepi program egyik pontja lett s Hadzsics, a Kisfaludy-Társaság képviselője olvasta fel. Sajnos azonban, a zágrábi napok voltak — úgy látszik, — a költő utolsó zavartalan örömnappjai. A magas kor megrendítette egészségét s ezért üdülés céljából legutóbb a kies fekvésű szerémségi Kameniczára költözött. Ott fekszik most is betegesen s miként igaz részvételt halljuk, állapota még mindig nem nyújt alaposabb kilátást a javulásra.

Popovics Iván.

Jovánovics János főbb életrajzi adatait a következőkben közöljük:

1833-ban született Ujvidéken, tekintélyes régi magyar nemes családból, mely női ágon rokonságban volt az Obrenovics-családdal. Gimnáziumi tanulmányait Ujvidéken, Halason és Pozsonyban, a jogot pedig a budapesti, prágai és bécsi egyetemeken végezte. Rövid ideig aljegyzője volt Ujvidék városának, 1863-ban a budapesti Tökölintézet igazgatója lett; e mellett az egyetemen orvosi tanulmányokat végzett s a doktori oklevél elnyerése után mint gyakorló orvos működött több délvideki városban s egy ideig Belgrádban is. Ez időszakra szerkesztette a «Zmaj» (Sárkány) című szerb élelappot, majd a «Neven» (Repkény) című ifjúsági lapot.

Irodalmi működését még 1849-ben kezdte egy «Tavaszi reggel» című dallal; azóta sürrin jelentek meg szerelmi, hazafias, humoros és satirikus dalai, műfordításai. Dalait egyszerű természetesség, őszinteség s népies hang jellemzi, kiváló érzéke van a

hangulatokért és nyelv és verselés dolgában csak kevesen versenyezhetnek vele a szerb költők közt. Mint ifjúsági költő és író is a legjelesebbek egyike. Legszébb szerelmi dalai a «Rózsák» s a «Hervadt rózsák» című kötetekben jelentek meg. Összes költeményeit 1882-ben adták ki először; azóta még egy «Alomképek» című kötet is jelent meg. Magyar költőkön kívül sokat fordított angol, orosz és német költőkből is.

ZMAJ JOVÁNOVIC S JÁNOS KÖLTEMÉNYEIBŐL.

Este.

Kék mezején főtt az égnek
Útját a nap megfűtötte;
Elhallgat a madár-ének,
Kigyúl egy-két csillagoscska.

De ott még az alkony pirja
Csillog, mintha lánggal égne...
A nagyokkal sem száll sírba
Tetteiknek az emléke.

Furulya szól, száll az ének,
Messe vízi könnyű szárnya...
Fáradt munkás oda tér meg,
Hol családja csókra várja.

Száll a szent csönd... betakarja
Lassan az én falucskámat...
Itt az este és nyugalma
Elringatja azt, ki fáradt...

A «Rózsák»-ból.

Kérdegeted, édes lelkem,
Mikor írom e sok verset?...
Valamennyi egy gondolat,
Szempillantás alatt termett.

Az én szívem lombrakot f...
Virágok a dalok rajta...
Egy tekintet, egy mosolygás
A falombot megingatja...

Mit tudom én, mi történik
Ekkor én velem?...
De azt, hogy a szívem könnyebb,
Tudom, érzem!...

Óh, bocsáss hát...

«Óh, bocsáss hát, hadd röpüljek;
Vágyam íz, ragad.
Hogy megint csak fölkeressem
Virágszáladat;

«Hogy meglássam körülötte
A nyíló tavaszt!»
Szállt a sóhaj, melyet ajkam
Titkon elszalaszt.

«Szállj, röpülj csak! — így feleltem,
Hisz szabad az éj!
Gyöngösem vissza nem tart,
Oh ne félj, ne félj!

«Am előtte tartd titokban
Sok keserveimet...
Hogy bús sóhaj vagy, a kedves
Ne sejttesse meg...»

«Oh, ne félj! Nem tudja meg, hogy
Bútó származom;
Illedő lesz a ruhám s vig
Az ábrázatom:

Dalló válok... Így, e'!... Látod,
Most már dal vagyok!...
S vajj! ki sejtne, hogy a dalok
Elszállt sóhajok!...

Az én bús életem...

Az én bús életem, mint a pusztára róna;
Bágyadt keblem, mintha omló templom volna...
Romok felett hervadt, elfonnyadt virágok,
— Mintha kigyó mérge hullott volna rájuk;
A madár is elszállt a lombosupasz fákról
S a templomban csak egy halvány mécs pislákol.

Mit keresel lányka, itt e pusztaságban?!
Sorsod arra hí, hol nap, madár s virág van:
Ilyen ifjú fővel, mit akarsz itt épen,

— Reményeim hideg, bús temetőjében,
Ebben a templomban?!... Hisz dölnék a boltok
S hitem és szerelmem szétzúzva alattok!

Am, ha elvetődött a bús pusztaságba
Szemed az a hideg márványlapot látta:
Ismeretlen neved véssed bele mélyen,
Hogy — míg ég — a mécses ott előtte égjen...
Te magad pedig fuss, repülj — ha van szárnyad —
S feledd, hogy valaha ezt a helyet jártad!...
Szerbből fordította: Szász István.

A KÖLTÉSZET.

Rölet Herman költeménye.*

Ah, költők, ifjak s öregek:
Be szép lantunk hatalma.
Csillagfény s rózsá illatár,
Mind formát ölt a dalba'.

Szélsuttogás, habmormolás,
A gyönyör és a bánat,
Messe vízi könnyű szárnya...
Szívünkben újra támad.

Hol más előtt csak köd gomolyg,
Ott szinaranyra leltünk,
S mi legtöbbnek csak sejtetem,
Mégérti a mi lelkünk.

A vágyat, mely milliókban él,
Nincs a ki szóba öntse,
Mi küldjük dalnak szárnyain,
Hogy híveit köszöntse.

Németből fordította: Feleki Sándor.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Fokozottabb érdeklődéssel fordítá figyelmét a csinos asszonyra, kinek tekintete némi kacér-sággal vágott a gyermek főhadnagy felé. A főhadnagy se aludt; tündökölt rajta, honnan ösmeri. Majd úgy találgatta, hogy az arcvonásait vizsgálta, majd úgy, hogy behúnnya a szeméit és az emlékeiben keresgélte az élveteg arcz mását.

A mint aztán megint kinyitotta a szeméit, látta, hogy a belső teremből, hol a muzsika szól, egy nagy szakállú robustus alak csörtet be, mint egy megvadult bölény s megáll a Litmaneckék asztala előtt, valamit mond a főhadnagynak, mire az szó nélkül fölkel s egy fülkébe vonulnak, beszélgetnek és az egyedül maradt menyecske most már egész szemtelenül incselkedik vele a hamis szeméivel, azon a nemzetközi nyelven, mely a drót nélküli sürgönyzést fölőlegessé teszi, mintha csak azt mondaná: «Tetszel nekem, a többi a te dolgod.»

Borly Laci lesütte erre a szeméit, csak lopva néz oda. A szemlesütésről ráösmert az asszony és gúnyosan, sajtászerűen mosolyog. A gúnyos mosolyról ráösmert a gyermek főhadnagy. Ahá, ni! Hiszen ez a vácsi asszony, a kivel együtt utazott a postakocsin, mikor katonának ment beállni.

Laci elfordítá róla a tekintetét Litmaneckre, de már későn, mert Litmaneck már visszalépett hölgyéhez, a mi épen nem lett volna különös, de annál jobban meglepte az, hogy a nagyszakállú Herkules-alak egyenesen az ő magánosan álló asztala felé tart s odáig érven, meghajlik s mogorva, zordon hangon mutatja be magát.

— Brivinszky.

— Borly, — felelte a főhadnagy csendesen.

* A kiváló német költő most május 30-án hunyt el 85 éves korában. Nem egy versében, mint a magyarok igaz barátja, dicsőítette szabadságharcunkat.

— Nyugalmozott császári kapitány és föld-birtokos, — tette hozzá az óriás.

— Igen örülök, — mormogta Borly a szokott frázist, — parancsolj valamit, kapitány úr?

— Egy kis lovagias szívessegre kérek. Engemet megsértettek.

Vérben forgó szeméivel szélnézett a teremben s nagyot fújt, ziháló melléből hörgésszerű hangok törtek ki.

— Engem! Egy Brivinszkyt! Litvánia ősz kormányzóinak ivadékát!

Újra áttekintette vacsorálók feje fölött, mintha csodálkozna, hogy a mennyezet össze nem roppant, hogy a petroleum-lámpák világítanak s hogy az emberiség nyugodtan eszik és csámcsog.

— Ez vért kíván, — folytató, miközben megcsikordultak a fogai, hogy a csikorgás szinte kihallatszott a hegedűhangok közül. — Nem maradt számomra más út, mint a legelső két kollégát felszólítani, hogy hívják ki nevemben a dölyfös sértegetőt.

A kis főhadnagy érdeklődéssel nézte az óriás kapitányt, ki inkább látszott volna széles, pirosposztag arcával, tömpe orrával, szürke zekéjében mérsárosnak, mint veterán kameradnak, csak a nadrága szabása vallott katonatisztre. Mindent megváltoztathat a változó életmód, de a nadrágot soha. A katonát a lábszáraitól lehet felismerni.

— És mikor lenne ez? — kérde csendesen.

— Most mindjárt.

Borly meghajította magát.

— Szolgáltatodra állok, kapitány úr.

— Köszönöm, kamerad. Akkor hát ide hívom Litmaneck főhadnagyot is.

Mire megfordult és a szeméivel intett a szőszke Litmanecknek, kit a kenderszínű haja miatt «Peznyáknak» hittak cseh nyelven a cseh származású ezredben.

Litmaneck kinyitott a szemintésre, mint egy bicska, felkelt s jött, mire Borly is felkelt és eleibe ment, úgy, hogy a fele úton találkoztak, mint valami udvariaskodó fejedelmek.

— Litmaneck.

— Borly.

Kezet fogtak s így szólt Litmaneck:

— Átjöttem az asztalodhoz, mert itt nincs asszony, a kinek ez nem való.

Letelepedtek mind a hárman az asztalnál.

— Borzasztó akarok lenni, — hörögte Brivinszky, — két egyenlő részre fogom a fejét hasítani. Olyan egyenlő lesz a két rész, hogy mérő serpenyőbe lehet tenni.

— Mindenek előtt az a kérdés, — szólt Borly — hogy van-e rá elegendő ok?

— Litmanecknek elmondtam az okot.

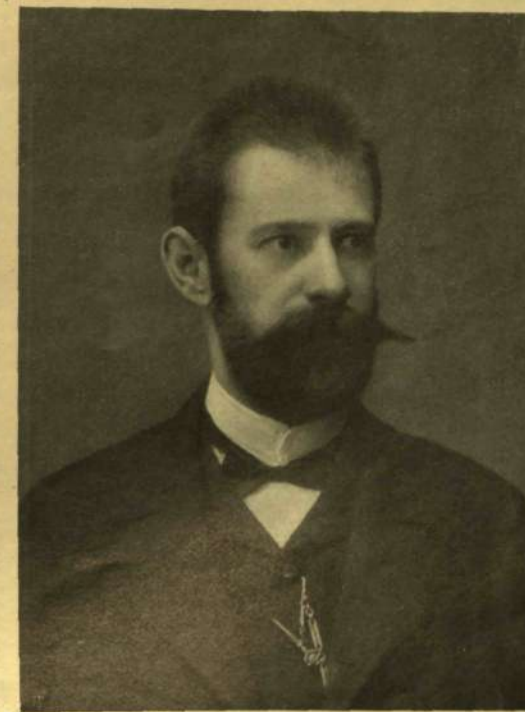
Litmaneck a fejevel intett.

— Igen, a sértés kétségtelen, bár tagadhatatlanul furcsa formában van.

— Mi és hogyan történt?

Brivinszky halántékán kidagadtak az erek s ajka idegesen remegett, szeméi zöldes fényben szikráztak, a mig beszélt.

— Hogy van-e elegendő ok? — szisszent fel. — Itéld meg kis főhadnagy. Két gentleman ül egymás mellett, iszogatnak, koccintanak. Az egyik gentleman én vagyok, a másik ő. Egyszer csak megint nyújtja én felém a poharat és az enyémhez üti barátságosan. «Igyék kapitány úr, nem boldog a magyar», fölemelem a poharamat és így szólok: «ejh, mit «kapitány úr», legyünk per tu, kedves öregem». Ő erre rám néz, hátraszegi a fejét kevélyen s így szól kifogástalan udvariassággal: «Igen sajnálom, kapitány úr, de nekem egy fogadásom van, hogy csak kétszáz emberrel leszek egyszerre per tu életemben és sajnos, most ez a létszám

Eltinger fényképe után.
Dr. SCHMIDT SÁNDOR.

teljesen be van töltve. De mihelyt valaki meghal közülök és üresedés támad, el nem mulasztom rögtön értesíteni és igen szerencsésnek fogom érezni magamat, ha ilyen bizalmasabb barátjává lehetek.

— Hallatlan szemtelenség, — hüledzett Litmaneck.

— Két egyenlő részre fogom hasítani a fejét. (Tenyerével az asztalra csapott, hogy minden tányér és pohár tánczolt rajta.) Egy lattal se lesz több az egyik fele, mint a másik, ki fogad rá? Állom.

— Csodálom, hogy nem ütötted pofon, — véleményezte Litmaneck.

— Mert türtöztettem magamat, mert így gondolkoztam magamban: te oroszlan vagy, Brivinszky s az oroszlanhoz méltóság illik és flegma. Hát a flegmát erőszakoltam magamra. Pedig felfort bennem a méreg, mert a társaság gúnyosan kazoagott, mintha csak valami józú életet mondott volna az illető. Ezer ördög, kiáltám bonhomióval, tréfáira fogva a dolgot, hisz akkor nincs más mód, mint egyet kipécézni az ön per tu barátjai közül és üresedést csinálni, azaz két egyenlő részre hasítani egyiket. Azt gondoltam, elneveti magát és észre tér, de ő metsző gúnynyal nézett rám és hidegen elfordult. Erre én dühösen kirohantam és most azért fordulok hozzátok kamerádok, hogy kérjetek nekem elégtételt ettől az embertől és majd meglássátok, hogy mi lesz vele.

— Jó, jó, tudjuk már, két egyenlő részre hasítod, — türelmetlenkedett Litmaneck, — gyerünk már.

Borly fölkel, elővette kardját a szögletből s mialatt felkötni kezdte, így szólt:

— Hát kit is kell kihíni?

— Litmaneck ösmeri.

Litmaneck a fejevel bólintott, Brivinszky pedig folytató:

— Egy elszegényedett falusi bárót, egy bizonyos Inokay Gotfried nevűt.

A gyermek főhadnagy elsápadt erre a névre, kiejtette a kardja kötőjét kezéből s a kard csőrömpölve hullott alá.

— Rosz omen, — szólt Litmaneck nevetve, mialatt a kis főhadnagy lehajolt a kardért. — Úgy látszik, az anyád szokta felkötögetni otthon. Felemelte e közben és csendesen visszatámasztotta a szögletbe.

— Hát mit csinálj? — förmedt rá Brivinszky.

— Nem vállalom el a megbízatást.

— Micsoda? Hogy nem vállalsz? — fortyant

fel Brivinszky és majd felöklelte a rettenetes szeméivel — Nos és miért?

Reá szegezte szörnyű tekintetét mint a rohanásra iramodó fenevad.

— Mert nekem nagy dolgom van.

— Mifele nagy dolgod?

— A nagyapámat kell temetni, mi végből hajnalban haza megyek. A koporsóért jöttem be a városba.

— Úgy, de azért hajnalban haza mehetnél, — sziszegett Brivinszky.

— Mindegy, nem vállalom el a dolgot. Bocsásd meg, kapitány úr.

— De hisz az imént már elvállaltad és most azt mondod, hogy haza kell menned. Nos, mit szólsz erre, kis hadnagy?

— Semmi egyebet, csak hogy nem vállalom.

— Hisz akkor te egy himpellér taeskö vagy, a kit én felfrískázok.

Borly a kardja után kapott.

— Kapitány! — mondá és minden vére arczába szökött — ön meg fog ezért lakolni. Ön elégtételt ad nekem azonnal, föltéve, hogy ön valóban kapitány, a minek kiadja magát s nem valami csavargó elődsi lengyel.

— Elég — mennydörgő Brivinszky, — végezni fogunk.

— Szép, holdvilágos este van, kapitány.

— Igen, csillagok vannak az égen... Egyik lefut az éjjel.

— Csak a vén asszonyok fenyegetőznek, kapitány.

Borly ezt emeltebb hangon mondta. A társaságok ide kezdtek figyelni. Litmaneck közbeszólt:

— Ne csináljatok itt botrányt. Brivinszky legyen eszed, vagy különben én is magadra hagylak.

— Jól van, — szólt Brivinszky tompán sziszegően, — időt és helyet!

— Itt a vendégfogadó mögött egy kis akác-czoz van, — felelte Borly.

— Jó hely. És mikor?

— Most mindjárt.

— Jobb lesz, ha ön legalább egy órát vesz igénybe s ez alatt a szüleinek ir.

— Nincsenek szüleim.

— Mit tudom én kinek, a szeretőjének.

— A szeretőm a kardom.

— Jól van, lehet egy félóra múlva.

Borly a pinezérnek csengetett, hogy fizet, mialatt a kapitány Litmaneckkel váltott szót.

— Szaladj át kérlek a kaszárnyába, küldj nekem két tisztet, a kik kihívják Inokayt, a párbajt reggelre tegyék, te pedig egy harmadik tiszttel gyere el az akác-czozba.

— De hát a feleségemet hova tegyem? — hökkent meg Litmaneck.

— Vidd haza!

— De hátha nem akar menni.

— Parancsolj rá.

— Könnyű az ílyet mondani Brivinszky, — sohajtott fel Litmaneck szomorúan.

(Folytatása következik.)

Dr. SCHMIDT SÁNDOR.

1855—1904.

Schmidt Sándor műgyetemi tanár nemrég bekövetkezett halálával ismét kevesebb lett ama magyar tudósok sora, a kibek a kutató szellem, a tehetség ritka munkakedvelő párosul s a kik a maguk tudományágát nemcsak szorgalmasan művelték, hanem önálló kutatásaikkal is gazdagították. Erős akaratú, kitartó szorgalommal előkelő tudományos állást biztosított magának s helyét példásan, a magyar művelődésre gyümölcsözőn töltötte be.

Részlet Jókai dolgozószobájából. Elöl a díszes komáromi láda (a komáromiak ajándéka), mellette Jókai csigagyűjteménye szekrényben, előtte a szegedi hölgyek által ajándékozott pirosbársony asztal és szék, azon túl a képzőművészek által jubileumára ajándékozott képek díszszekrényje; a kályhához támasztva a koporsó fedele látható. (E fénykép, mely a halál után való napon készült, ellenkező oldalról van felfelve, mint a Jókai dolgozószobáját egészében feltűntető másik, nagyobb képünk).

Kedves tudománya a mineralogia s ennek is különösen a kristallografiai része volt, de alapos képzettséggel birt az ásványtan többi ágában is. E tárgyat adta elő a műegyetemen, a hol átgondolt, értelmes és logikus előadásával tünt ki, az ifjúság iránt szeretettel, tárgya iránt lelkesedéssel viseltetett. Lelkiismeretessége, munkája végzésében pontossága, egyenes jelleme ép úgy példaadással szolgált az ifjúságnak, mint tudományosság.

Irodalmi munkássága nagyon sokoldalú volt. Népszerű ismeretterjesztő közleményekkel ép oly sikerrel tudott szólni a nagyközönséghez, mint szakcsere értekezésekkel s könyvekkel a szakemberekhez. Egyik legjelesebb munkája «A kristályok osztályairól» szóló értekezés, melyet 1900-ban adott ki a Magyar Tudományos Akadémia; «A drágakövekről» szóló két kötetes munkáját pedig a Természettudományi Társulat megbízásából írta. Kéziratban maradt «Számító kristálytan»-a, mely sok fontos, egészen eredeti adatot tartalmaz s mely az Akadémia támogatásával közelebb meg fog jelenni. Érdemes munkát végzett Schmidt Sándor a magyar mineralogiai művelő magyarosságának elősegítésében is, a miben nagy segítségére volt élénk nyelv- és stílerzéke.

Schmidt Sándor Szegeden született 1855-ben. Szaktanulmányait a m. kir. József-műegyetemen végezvén, 1876-ban a Magyar Nemzeti Múzeum ásványosztályához segédörnek nevezetett ki s 1893-ban ugyanott ór lett. Közben a strassburgi egyetemen bővítette ismereteit s ugyanott 1883-ban doktori czímet nyert. A budapesti IV. kerületi reáliskolában még mint tanárjelölt 1876—1878-ig tanított. A magyarhoni földtani társulatnak 1877-től kezdve 1882-ig titkára, később pedig választmányi tagja és alelnöke volt.

A Nemzeti Múzeum kiadásában megjelenő «Természettudományi füzetek»-et előbb mint társszerkesztő, 1887—1893-ig pedig egyedül szerkesztette. 1885-ben a budapesti egyetem bölcsészeti karán a kristálytanból magántanári képesítést, 1890-ben pedig nyilvános rendkívüli tanári czímet és jelleget nyert és később, 1894-ben a kir. József-műegyetem ásvány-földtani tanszékének rendes tanárává nevezetett ki. A műegyetemen 1900 óta haláláig viselte a vegyészeti és egyetemes szakosztály dékánosságát. A Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának 1891 óta volt levelező tagja. Szegedi

polgártársai az ottani «Dugonics-Társaság» disztagjává választották.

Halálát régebbi keleti szívbeteg okozta, melyet beteges állapotában kifejtett fárasztó munkássága is előmozdított. Elhunyt nemcsak árva maradt családjára, rokonaira és barátaira, hanem a hazai közművelődésre és tudományos életre is nagy veszteség.

Szontagh Tamás.

A JÓKAI INTERIEUR.

Valami csodálatos ragyogás, őseredeti zamat és kimondhatatlan báj ömlött végig ezen az interieurön, a Jókai interieurjén, a melyben egy isteni ihletű poéta s egy túláradó gazdagságú művészlélek teremtő álmai szövődtek.

Már életében is csupa emlék vette körül, a

Jókai íróasztala oly állapotban, a mint Jókai Nizzába utazásakor hagyta, és karosszéke, melyben dolgozni szokott. Az asztal mögött az általa szerkesztett lapok bekötött példányai, fölöttük neje arcképe.

KÉPEK JÓKAI UTOLSÓ LAKÁSÁBÓL. — Jely Gyula fényképe.

meseszöve fantázia merész csapongásaiban; a népdalnak hol méla, hol tüzes ritmusában.

A magyar stílnak imhol a gazdag elemei. Csak összefoglaló géniusz kell, a mely egybegyűrná őket s a maga lángelméjével kicsiholdná belőlük a mindnyájukban közöset, a kútforrást, az alapot. Ezt a komáromi ládát azért becsülte nagyra Jókai Mór, mert sok mindent foglalt egybe a magyar stíl szétszórta töredékeiből.

Hatalmas üvegszekrényben ott pompázik a híres csiga-gyűjtemény; Jókainak egyik legféltettebb kincse. És kincs csakugyan. Mennyi bizarr alakú, pazar színezésű hirmondója az oceánfenék azuros rejtelmének! Jókai sűrűn legeltette szeméit e gyűjteményen. Az a bűvös világ odalenn, a feneketlen mélységekben mindenha erősen vonzotta fantáziáját. S ezek a csigák, a melyek a hallgatózó fülnek Vineta regéiről bűg-

lelkében minden, a hűlő agy munkája elzagyvult s többé nem tudott számot adni látomásairól. Verescsagin a tenger fenekén nyugszik, ágya tarka csigákból van megvetve. Jókai ágyában pihente az örökkévalóság első éjszakáját, de az ő ágya mellett is őrt álltak álma fölött a tengerfenék csigái.

Aztán itt az íróasztal, előtte a történelmi barna bőrkarosszék, rajta az az öblös kalamáris, a melyből a magyar költészet a legdrágább kincseket merítette. Itthon — visszatérte után — már nem adatott az íróasztalnál dolgoznia. Irodalmi hagyatéka még Nizzából való. Egy kötet lyrai vers, egytől-egyig a hitvesének és hitveséről szóló. Aztán két megkezdett regény. Az egyikből negyven lap van megírva, a másikkól egyetlen egy csupán. Meséit e két töredékének a sirba vitte magával. Nem csinált magának följegyzé-

akkoriban még teljesen Bécs után igazodott s német polgársága mit sem vett szívesebben, mintha erkölcsiében, mulatozásában utánozhatta a császárvárost.

A száz évvel ezelőtt nálunk divatozott bika-riadalokról érdekes leírást nyújt egy a XVIII. század utolsó évtizedében Magyarországon megfordult angol utazó.

Ez utazó az angol *Townson*, ki «Travels in Hungary» című 1797-ben megjelent könyvében így emlékezik meg a Pesten tartatni szokott ugynevezett «Hetz»-ekről.

«Vasárnap és nagy ünnepeken a nép, épen úgy mint Bécsben, «Hetz»-ekkel szórakozik. A mulatság rendezőinek két nagyon szép vad bikája van. Azon a napon, melyen én voltam tanúja a mulatságnak, egy bikát hajtottak ki a porondra s ugyanakkor egy ökröt is. Ez utóbbi megtámadta az elsőt, de a bika mindjárt földre teperte.

«Azután jött egy «Rauhe Bär»; ez olyan

Jókai dolgozószobája. Baloldalt az előtérben látható a bottartó, benne több saját faragású bot. Utána állványon a budapesti középiskolai ifjúságtól 78-ik születésnapjára kapott arany koszorú; tovább könyvszekrény; Rudolf trónörökös szobra; a szögletben szekrény «Jókai Mór művei» felirattal, mely műveinek összes magyar és külföldi kiadásait tartalmazza; középen az íróasztal; jobbról két szekrény üdvözlőlíratokkal és emléktárgyakkal; mellettük a komáromi díszláda és a csigagyűjtemény szekrényje, fölötté a királyi pár arcképe s köztül Jókai mellszobra Huszár Adolfól; végül a képzőművészek által jubileumára ajándékozott képek díszszekrényje, s ezen látható Petőfi reggeli saphája.

JÓKAI UTOLSÓ LAKÁSÁBÓL. — Jely Gyula fényképe.

nak melabús meséket, úgyszólván leltári tárgyai voltak a költő kiapadhatatlan fantáziájának.

Mellette graziózus emelvénen a magyar művészek jubilaris ajándéka. Egy szekrénykében vagy négy tucsat vászon. A magyar festők közül a legjobbaknak legjobb művei. Velük szemben a falon egy magányos kép vonja magára a figyelmet. Van rajta dedikáció is. (Verescsagin — a Maurice Jókai.)

Itt jártában emlékül hagyta a legrealisztikusabb orosz festő e képet a legidealistikusabb magyar költőnek. Csodálatos, tragikus véletlen. Három héten belül kellett e két szövetségnek elhamvadni. A «Petropavlovszk» fedélzetén ihletet gyűjtött az egyik jövőnd képei számára. Halálos ágyán a másik még néhány órával a kimúlás előtt is a távol Kelet birodalmából szövögetett ragyogó meseszálakat. Utolsó álma a Napkelet asszonyairól szólt, a kik színes feredzéikbe burkolódnak, de egyikük a fátvált minden áron le akarta vetni. Aztán összefolyt

seket, noha minden művének minden részlete már előzetesen meg volt komponálva agyában.

Mire irni kezdett, már nem a fantáziája dolgozott, csupán az emlékezete. Nem egyszer rendkívüli teherpróbát csinált a memoriájával. Ezelőtt vagy 15 évvel két regényen és a «Vasárnapi Ujság» részére írt elbeszéléseken dolgozott egyszerre; hol az egyikből írt néhány fejezetet, hol a másikkól. Legalább száz alakja volt a két regénynek és elbeszéléseknek, mégsem keverődött egyikéből a másikba egyetlen idegen szál sem.

Most már kiapadt ez a mesés gazdagságú forrás. Porsátora át van adva az édes anyaföldnek, szelleme örökre fölöttünk fog lebegni és sugározni.

Vészi József.

ÁLLATVIADALOK A RÉGI PEST-BUDÁN.

Jó száz éve annak, hogy a magyar főváros utoljára szemlélhette falai között azt az izgalmas látványt, melyet a bika-riadalok nyújtának. Akkor Bécsből plántálták át hozzánk. Pest

medve, mely több napon át táplálkozás nélkül volt s az éhség vaddá tette. Egy másik medvét bocsátottak rá s a küzdelem megkezdődött. Az utóbb említett medve jóval kisebb volt az előbbinél, s a harcz nem tartott sokáig. A «Rauhe Bär» lefogta karmaival a másikat, mely semmiképen sem látszott vadnak, torkon ragadva megfojtotta s azután odujába vitte. A nagyságban és erőben való jelentékeny aránytalanság e látványt felettébb viszeszatisztóvá tette.

Több szórakozást nyújtott a fehér grönlandi medve. A porond közepén kicsiny víztócsa volt, benne egy kacsával. Mihelyt a medve a tócsa széléhez közeledett, a kacsá lelapult benne, s mozdulatlanul ült meg a víz felületén. A medve a tócsába rontott, a kacsá alábukott. A medve is utána bukkott, de a kacsá, mint jobb bűvár, elmenekült.

«A következő mutatvány az örök egyikének merész kísérlete volt egy bikával megbirkózni. Mihelyt az ör a porondra lépett, a bika neki ugrott. A férfi, a ki közepes nagyságú volt, szírvánál ragadta meg ellenfelét, a mely valószággal ide-oda taszította a körönd egyik oldalától a másikig, de kárt nem tehetett benne.

JÓKAI MELLISZOBRA ISTÓK JÁNOSÓL.

Miután a birkózás jó ideig eltartott s a bika a viadort a körönd egyik sarkához szorította s már-már megsebezte, néhány szolga ugrott elő, kiszabadította a fal mellől s kezébe adta törét, melyet tüstént beledőfött ellenfele nyakszirtjébe, mire az élettelenül terült el a földön, csak rángatózásai tartottak még egy-két percig.

Townson azt mondja, hogy ugyanígy ölik meg az ökröt a gibraltári mészárosok, a kik afrikai szomszédjaiktól tanulták ezt az elbánást. Együttal fölveti azt a kérdést, hogy vajon a városi hatóságok nem tennének-e helyesen, ha ugyanezt az eljárást ajánlanák a mészárosoknak, sőt köteleznék is őket arra, ha bebizonyul, hogy jobb módszer a letaglózásnál. Mert, mint helyesen jegyzi meg, az okatlan állat szenvedési megrövidítésének minden módjára törekedni kell, nemcsak emberiségi szempontból, de a társadalom érdekében is. Oly emberek, kik az állatok iránti kegyetlenkedésekhez vannak szokva, — mondja, — rendszerint saját nemük iránt is kegyetlenek lesznek. Majd így folytatja érdekes leírását:

«Most egy oroszán lépett fel a porondon, egész veleszületett fenségével. Ereje tudatában gyanusan fürkészett körül, hogy lássa, ki az ellenfele. De csak látványosság okából vezették elő. A körönd bejárata felső nyílásán egy zseb-kendőt dugtak ki s rögtön vissza is húzták. Egy szempillantás alatt az oroszán feléje rohant. Néhány más állatot is elővezettek. Az ökrök egyike egy vadkan leszurásában mutatta ki ügyességét, mely rárontott, mihelyt a porondon megjelent.»

Különben könyve más helyén Townson meg lehetős elítélő véleményét mond az efféle mulatságokról. «Ha — úgymond — mint p. o. a rómaiaknál, Ázsia és Afrika legerősebb és legvadabb állatai, a maguk velők született szilaj-ságukban bocsáttattak néha szabadon az arenában, az egykor érdekes látványt nyújthatott, a hol a küzdők szenvedéseit elnyomta a látvány újsága. De a mikor néhány csüggeteg ökrök, «magyar vad bika» néven, és ugyanannyi félig szelidített medve vezettek elő, hogy kutyák ragadják fölön, ebben én csak kegyetlenséget látok. A ritkább és vadabb állatok sokkal értékesebbek, semhogy kockáztatnák őket, s a pusztítás, a mit a kutyák közt okoznának, felette költségessé tenné a mulatságot.»

Erről győződött meg Bécsben is, a hol szintén jelen volt egy bikaviadalon. «A bika — mondja — nagy méltósággal és önuralommal lépett fel. Nyolcz vagy tíz kutya ugrándozott körül. Nem mozdult, megállott helyén, fejét a földhöz szorította s rövid szarvaival bámulatosan védelmezte magát. A hátulról támadókat levette magáról. — sajnáltam volna, ha legyőzik. Nem volt benne semmi vadság, tekintetében csak méltóság ült. Fialton hozták Len-

gyelországból s most már szelid. Más állatokat is elővezettek, de valamennyi jobb szeretett volna ketreczébe visszamenni, mint küzdeni.» A mint látjuk tehát, a nálunk divatban volt állatviadatok nem szorítottak csupán bikákra, hanem más állatok is vettek részt bennük. Habár kétségtelen, hogy a legveszedelmesebb mérkőzések bikával történtek, melynek egyetlen dőfése könnyen halált okozhatott. Csak egy példát találunk említve az angol Monierieff ezredes által, s ez is majdnem hihetetlen, hogy egy bika által halálra sebzett kaffer, kinek belei a dőfés következtében márkifordultak, túlélt a halálos csapást. Társa ugyanis hozzáugrott, visszanyomta kiesüngő beleit s lemorra róla a piszkot, a sebeit úgy a hogy levarrta, minek következtében az pár nap alatt teljes hegedésnek indult.

Meg kell még említenünk, hogy Oroszországban s így különösen Moszkvában a medveviadalon egy különös neme ma is szokásos. Ezen a mutatványokon egy medvét visznek a nyílt tér közepére s ezt vasláncokkal egy oszlophoz erősítik. Hosszú rudakkal öt-hat ember állja körül. Akkor aztán fölnyitnak egy ajtót, melyen át egész kutyafalka rohan a meglánczolt medvére, s igyekszik nyakába, füleibe harapni. A medve kétségbeesetten védekezik s ha sikerül egy kutyát megragadnia, ennek halála biztos, széttépi karmaival. Végre azonban mégis kimerül s ekkor új medvét vezetnek elő, így négyet-ötöt egyfolytában. Medvehalál ritkán fordul elő, ezt igyekeznek a körülállók rúdjaikkal megakadályozni. Kutya azonban sokszor több is áldozatul esik.

A HÁBORÚ ÉS A PAPIRFOGYASZTÁS.

Ki hinné, hogy a háborúnak igen érezhető hatása van a papirfogasztás mértékére? Pedig így van s a dolog könnyen érthető. A háború mindig nagyon érdekli az embereket, következőleg több újságot olvasnak s így az újságpapír-szükséglet sokkal nagyobb, mint békében. De a lapok is, igyekezve egymást túlszárnyalni s különösen egy-egy nagyobb esemény alkalmából külön mellékleteket adnak, nagyobb terjedelemben jelennek meg s így ismét több papír kél el.

Különösen észrevehető ez oly országokban, mint az Egyesült-Államok, Angolország, Franciaország, a hol a hírlapok utcai árusítása sokkal jobban ki van fejlődve, mint minálunk. A nagy városokban megjelenő újságok úgyszólván óránként új meg új kiadásokat bocsátanak ki, melyekben közlik a háború színterén előfordult új eseményeket, vagy ha ilyenek

nincsenek, némelyik lap lelkiismerete nem tiltakozik koholt hírek közlése ellen sem, csak hogy a «rendkívüli külön kiadás»-nak kelete legyen.

A csomagoló- s a levélpapíros fogyasztása is növekszik a háború miatt, mert a harczterén levő katonáknak gyakrabban küldenek leveleket, csomagokat hozzátartozóik.

Ezzel szemben a papír előállításához szükséges anyagoknak s magának a papírnak szállítása is akadályokat szenvedhet a háború következtében bizonyos körülmények között, bár ez ritkán fordul elő. Egy német papirgyártási szaklap azt mondja, hogy a papirfogasztás növekvése, a mint érezhető volt a francia-német, spanyol-amerikai és az angol-boer háború alatt, máris észrevehető a mostani orosz-japán háború következményeké. A nyomdai papír kereslete jelentékenyen fokozódott, különösen a skandináv országokban, a hol a gyárosok, a kik fából készítik a papírt, fölemelték az árakat a háború kitörése óta. Még Khinából is igen nagy megrendelések érkeztek a svéd papirgyárakhoz.

A háborúból tehát, a mely mérhetetlen szenvedést ró a harczban álló országokra, a mely ezek életébe kerül s izgalomban tartja az egész világot: a papirgyárosokra tetemes haszon háramlik, bizonyosságul annak a régi mondásnak, hogy minden kárban van haszon.

KÉT SZOBOR LELEPLEZÉSE.

A fővárosban május 29-ikén délelőtt két mellszobrot avattak föl, két oly férfi emlékéért kiknek élete s munkássága biztosította az utókor kegyeletét. Nem monumentális alkotások ezek a szobrok, de művészi hatással emlékeztetnek Irányi Dániel néhai képviselőre, a függetlenség eszméjéért s a szabadelvűség puritán harczosára és Steindl Imre műegyetemi tanárra, az országház építőjére, ki nagy művének befejezése után halt meg közvetlenül, mielőtt a mű rendeltetésének átadatott volna. Mellszobrán kívül márvány táblát is helyeztek el késő idők számára a hatalmas palota káprázatos fényű kupola-csarnokában.

Irányi Dániel mellszobra a szabad ég alatt, a Terézváros egyik széles utcájának, a gyár-utcának kis ligetében kapott helyet, az Andrássy-ut keresztezésénél. Másolata ez Irányi sírmlékének, mely a kerepesi-uti temetőben jelöli nyugvó helyét, és Kallós Ede szobrász készítette. A sírmlék felállítását után az e célra gyűjtött összegből fenmaradt annyi, hogy e mellszobrot is el lehetett készíttetni. A kisméretű szobor a Budapestben látható mellszobrok közt a legjobbak egyike. A hosszúság, négyzetlőgtől gránit oszlop, melyen a bronz mell-

Jelky Gyula fényképe.

A LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLY.

Kiss Ferencz fényképe.

KÉPVISELŐK A SZOBOR ELŐTT A LELEPLEZÉS UTÁN.

IRÁNYI DÁNIEL SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSE BUDAPESTEN.

szobor áll, izléses. Különös díszítés semmi sincs rajta, Irányi puritán egyszerűségéhez és aszkéta életéhez tetszelgő díszítés nem is illett volna. A párkány alatti részen szegély gyanánt kifaragott lóusz-virág és inda az oszlop összes díszítménye. Irányi mellszobra, érzebe öntve és a hagyományos viseletből az állítást is feltüntetve, — jó. Az emlékhátas része az oszlop első részét elfoglaló, életnagyságú magyar lány-alak. Fehér márványból faragták. Tört nyelű zászló nyugszik bal vállán és bánatosan hajtja le fejét.

Irányi Dániel mellszobrát május 29-én leplezték le. A leleplezési ünnepélyen jelen voltak a kormány tagjai közül gróf Tisza István miniszterelnök, s Berzeviczy Albert miniszter, továbbá Perczel Dezső a képviselőház elnöke, a főváros polgármesterei, több képviselő, különösen a függetlenségi pártból s szép számú közönség.

Az ünnepi beszédet Neményi Ambrus képviselő tartotta a szoborbizottság megbízásából, dicsőítvén Irányit, mint az eszméknek emberét, a szabadelvűség törhetetlen hívét, s a haza lángoló lelki fiát. Utána Matuska Alajos alpolgármester rövid beszéddel a szobrot a főváros nevében átvette megőrzésre. Komjáthy Béla a függetlenségi párt nevében mondott beszédet, Illyés Bálint képviselő költeményt szavalt, Taksonyi József az Irányi-asztaltársaság, Kecskeméty Ferencz Békés városa, Lukács János a főváros függetlenségi polgárainak nevében, Gyulai Béla pedig a népoktatási kör képviselőletében tartott beszédet, s ezzel az ünnep véget ért. A szük kis talapzaton alig bírták elhelyezni a koszorúkat.

A gyár-utcai ünnepről sokan átsiettek az ország-ház pompás csarnokába, hogy Steindl Imre nagy

munkájába beleilleszszék az alkotója emlékezetét hirdető szobrot. A rengeteg palota tarka előcsarnokában, mely csak ritka ünnepélyeknél nyílik meg, helyezték el az építő emléket. Az emlékhátas részén a miniszterek közül ott voltak: Berzeviczy Albert, Hieronymi Károly, Tallián Béla és Plösz

az aradi torna-egyesület zászlójának fölszentelése: A zászlónyag rákötői a szalagot a zászlóra.

Sándor miniszterek, Perczel Dezső, a képviselőház elnöke, Tarkovics József és Popovics Sándor államtitkárok, Firczak Gyula püspök, Ghyeczy Béla és Papp altábornagyk, Eötvös Loránd báró, az Akadémia elnöke, Hauszmann Alajos a műegyetem rektor az egész tanártestület élén, Kun Gyula fővárosi tanácsnok, Heuffel középítési igazgató, a mérnök- és építészegylet tagjai, építészek, a Steindl-család tagjai.

Az első beszédet Tarkovich József államtitkár mondta, a végrehajtó bizottság elnöke. E közben leplezték le a mellszobrot, melyet Strobl Alajos mintázott és Haraszi ércöntődjében készítették el bronzból. A mellszobor leleplezése után Ney Béla miniszteri tanácsos mondott emlékbeszédet az építőművészet magyar mesteréről. Művészettörténeti szempontból méltatta Steindl nagy alkotásait és hatását, megvilágítván, mit jelent Steindl működése a magyar építőművészetben.

A mellszoborral szemközi oldalon felállított emléktábla leleplezése előtt Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, mint a magyar mérnök- és építész-egyesület elnöke szözl Steindl érdemeiről, azt mondván, hogy kegyeletes megemlékezésünk mind e látható jelenléti hatásosabban örökíti meg Steindl Imrét a csarnok és a palota, melyek a késő utókorunk fogják az ő dicsőségét hirdetni.

Erre lehullott a lepel az emléktábláról. Az érc-emléktábla Lantay szobrász tervei szerint készült és fölíratá ez: «Steindl Imre építésznek, az ország-háza mesterének — a Magyar Mérnök- és Építészegyesület 1904.»

A műegyetemi daloskör azután a Szózatot énekelte és az ünnep véget ért. A jelen voltak mind a mester özvegyéhez mentek és tisztelettel üdvözölték.

A tornaegetek hírdálása a versenytérn.

A tornaegetek zászlójának megkoszorúzása a versenytérn.

AZ ORSZÁGOS TORNA-SZÖVETSÉG TORNA-ÜNNEPÉLYE ARADON. — Jelky Gyula fényképe után.

Jókai hálószobája. Az ágy, melyben meghalt, fölötté a falon Jókai anyjának és nejeinek arcképe, körül a nagy francia forradalom vezérfőúrának arcképei, melyek egykor Petőfi tulajdonában voltak. A nyitva levő ajtó a 12 méter hosszú dolgozó szobába vezet.

JÓKAI UTOLSÓ LAKÁSÁBÓL.

József főherceg Klotild, Angusta s Henriette főhercegnőkkel a poloverenyen.

Előkészület a hölgyek lovagló versenyére.

TORNAVERSENY ARADON.

A magyarországi tornaegyletek szövetsége az idén Aradon tartotta rendes évi közgyűlését a pünkösdi ünnepek alatt s ezzel kapcsolatban az országos tornaünnepet; ugyanakkor az aradi tornaegylet 25 évi fennállása alkalmából zászló-szentelési ünnep is volt. A huszonöt évi jubileumot díszközgyűléssel ülték meg a városházán, az egész országból odasereglett tornászok jelenlétében, Urbán Iván főispán elnöklése alatt. Jelen volt több főrendiházi tag és országgyűlési képviselő, Arad város világi és egyházi előkelőségei igen nagy számmal. A teremből aztán kimentek a városháza előtti térre s ott tartották a zászlószentelést, melyen Andrányi Károlyné szerepelt mint zászlóanya.

Kora délután az összes tornaegyletek tagjai kivonultak a versenytérré, a hol a szép rendben felállt tornászokhoz gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő, az országos tornaszövetség elnöke mondott beszédet. Erre előléptek az összes tornaegyletek zászlótartói, meghajtották zászlóikat a közönség előtt; a zászlókat aradi szép hölgyek egyenként megkoszorúzták. Majd a tornászok s velük a közönség elénekeltek a Himnuszt. Erre következtek a versenyek: szabadgyakorlatok, szertornázás, síkfutás, diszkoszvetés, magasugrás, labdarúgó mérkőzés, — valamennyi szépen sikerült s érdekes látványosságot nyújtott a nézőknek. Vívó-akadémia és tornász-bál fejezte be a pünkösdi első napjára kitűzött ünnepélyeket. A versenyeket folytatták másnap, pünkösdi hétfőjén is s közben a tornászok megkoszorúzták az aradi vértanúk-szobrát.

EGYVELEG.

* Japán tisztek európai iskolákban. 1890 óta a berlini katonai akadémiában összesen mintegy 150 japán gyalogsági tiszt nyert kiképzést. A London melletti Woolwich-i tüzérségi akadémián 74, a saint-cyr-i francia lovassági iskolában pedig 60 japán tiszt tanult. Ezen három fegyvernembeli tisztek azóta otthon a seregben, mint tanárok mű-

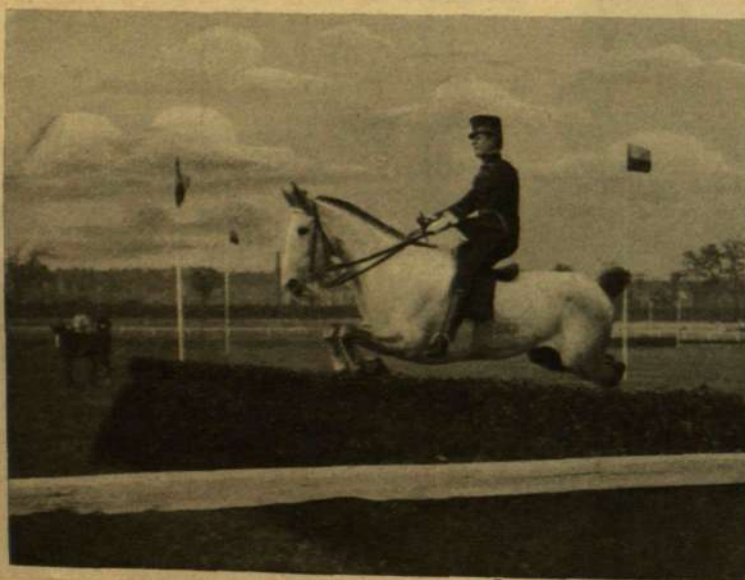
ködték, részint pedig az altiszt és legénységi iskolákat tervezték.

* Törökországban a magánlakás s ennek berendezése adósság fejében le nem foglalható. Az ingatlan vagyonból pedig az adós élelmezésére szükséges földet szintén nem lehet lefoglalni.

* Svédországi éttermekben a nőknek az ételek árának csak felét számítják fel, azon okból, mivel a nő nem képes annyit enni, mint egy férfi. Szállodákban férj és feleség csak másfél árt fizetnek, vaston pedig a nő félárú jeggyel utazhatik.

József főherceg gr. Goluchowski külügyminiszterrel a poloverenyen.

Gátugrás.

Pillanatfelvétel a tribünről a díjlovaglás alkalmával.

KÉPEK A BUDAPESTI POLO- ÉS DÍJLOVAGLÁSI VERSENYEKBŐL — Pöbuda Alfréd felvételei.

A BIKAVIADALOK ISMERTETÉSE.*

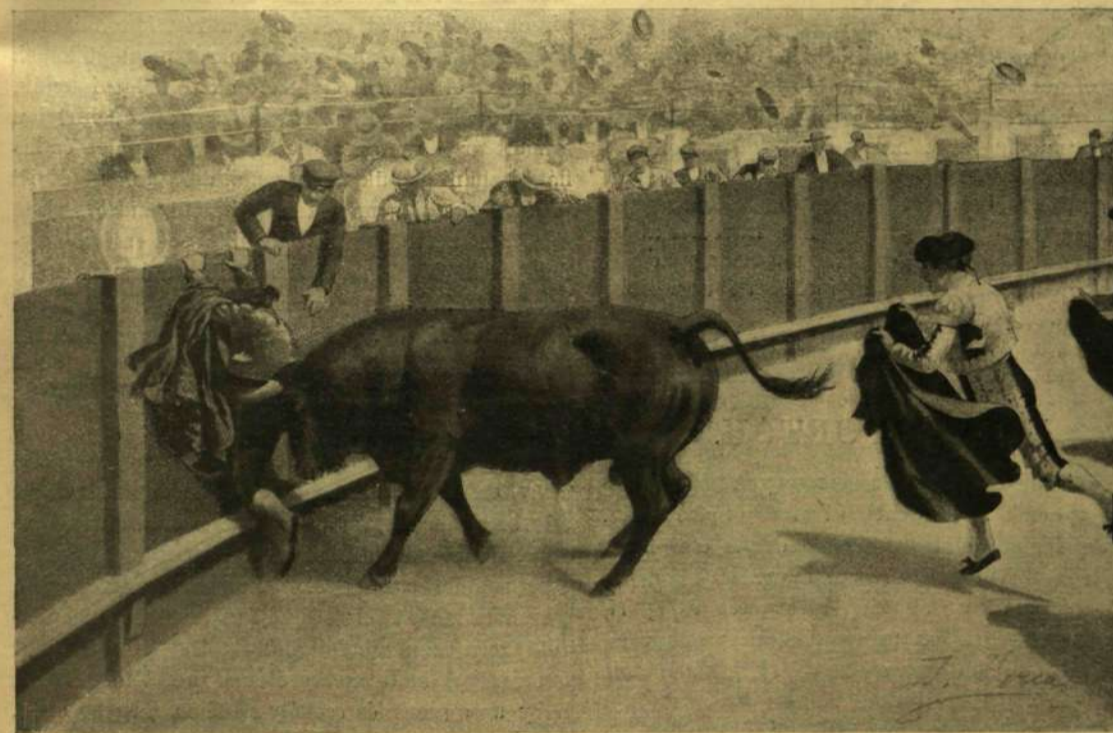
Sok leírást olvashattunk és számtalan képet láthattunk már a bikaviadalokról, de bármily érdekesek voltak is a leírások és szépek a képek, azt hiszem, nem adták kellő magyarázatát ennek a bizarr játéknak. E sorok feladata nem a corrida, a bikaviadal lefolyásának leírása, hanem a személyek, eszközök, helyzetek, művészi fogások megismertetése, hogy a nagy közönség egészben véve tájékozta magát és a részletekbe is belelásson.

Spanyol földön úgy áll a dolog, hogy a *matador*-nak, mint akár egy színigazgatónak saját személyzete van. Ez a személyzet a hivatalos fontosságának sorrendje szerint a következő szereplőkből áll: maga a *matador* vagy *espada*, a ki megöli a bikát; egy-két *banderillero*, kik a banderillát a bika vállába döfik; két-három *picador*, kik lóhátról pikával szúrják a bikát; ugyanannyi *chulo* vagy *peon*, a kik a *capával* (köpeny) ingerlik a bikát és segítik a többi szereplőt; a *puntillero*, a ki fültövön szúrja a leroskadt bikát. Egy matador személyzete tehát 7-8 ember. Minden játékra 2-3 matador van szerződötve, a kik a játék kezdetén embereikkel együttesen felvonulnak színes gazdag himzésű selyem öltözetben, utánok jö-

A BEVONULÁS (CUADRILLA).

Pillanati felvétel.

A CHULO ÉS A BIKA.

Pereu rajza.

vén még négy-öt *mozo* vagy szolga, közönséges színes ruhában, kiknek feladata a sebesült lóval elbánni s az aréna homokját tisztán tartani; szintén hátul jön a *hármás ló* vagy *ösvérfogat*, mely a kimult lovat és bikát kivonítja a porondról. Ezekből áll a *cuadrilla*, a melynek főtől felvonulásával az előadások megnyílnak.

A *matador* eszközei: az *espada*, ez a 7-8 deciméter hosszú aczeltör, melyet markolatig döf a bika vállába (a matador személyét is szokás *espadának* nevezni) — továbbá a *muleta*, egy 6-7 deciméter hosszú fabot, a melyre a vérpis *capa* van vetve. A többieké: a *banderilla*, 5-6 deciméter hosszú farudacska, melynek nyele színes papírral van díszítve, a végén meg vasszigony van; a *pica* 2 méternyi fanyelű szűrőeszköz, hegye úgy van csinálva, hogy csak bizonyos mélységig hatoljon; végre a *puntilla* nyelestől együtt 3 deciméter hosszú tör. A *chulók* *capája* a matadorétól eltérőleg sokkal nagyobb és bélelt; egyik oldala sötétveres, a másik egyéb színű.

Nézzük most a viaskodás művészi oldalát.

* Ez érdekes közlemény szerzője, Seeman Gábor, a szombathelyi felső kereskedelmi iskola igazgatója néhány héttel ezelőtt Spanyolországban utasván, tanulmányozta ott a spanyol nemzeti sportot, a bikaviadalt is, melynek irodalmát már korábbról ismerte. Ott szerzett személyes tapasztalatot, észlelte nyomán írta meg lapunk számára cikkét, mely közvetlenségével, világos előadásával igen élénk képet nyújt a sokat emlegetett bikaviadaltól, a melynek habár szelidebb formában — legközelebb fővárosunk közönsége is szemlélője lehet.

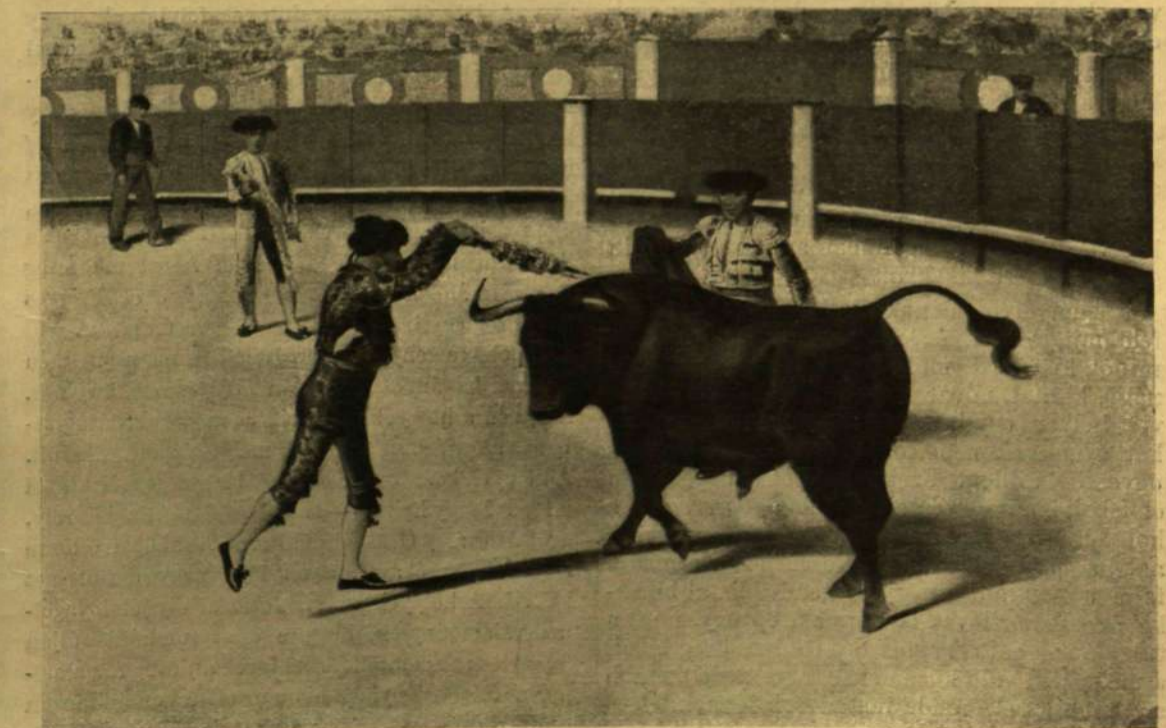
képünk, melyek szerint az egész viadalnak négy főváltása van.

A *chulo* az első percetől az utolsóig szerepel. Kezdetben a bikát ingerli, azután a többi viadornak, ha netalán szükséges, segítségére készen áll. Ennek a szerepe nem jár valami nagy művészettel, csak épen bizonyos ügyességet meg lélekjelenlétet tételez fel. Ugyanis az ostoba bika csak az elébe tartott capát döfi, így könnyű ki-terni előle. Aztán döfés után a bika rendesen megáll s nem üldözi ellenfelét; ha meg üldözi, akkor a *chulo* elszalad előle s átugrik a barrerán (korlátot). A *chulo* szerepét akármely ügyes, bátor, épidegzetű ember átvehetné.

A *picador* fellépése meg épen nem látszik művészinak, noha ez sincs okosság és számítás nélkül. Helyzete azonban felette veszedelmes. Mert ha a bika szűgön döfi a lovat, ez könnyen hanyatt esik, ha pedig lágyékon vagy oldalt szúrja, akkor a *picador* feldöntheti, a ki így a ló alá kerülhet és döfést is kaphat. Nála fődolog a ló kormányzása s ügyesség leesés közben. A *chulók* különben elterelik a bika figyelmét a megszorult *picador*ról.

A *banderillero* már művészember. Mindenekfelett mozgékony, gyorsan működő. Feladata az, hogy a két szarv közt, tehát előlről, egyszerre két szigonyt akasszon a bika vállába vagy nyakába. Ha meggondoljuk, hogy *capa* nélkül lép a bika elébe, a döfés czélja tehát egyedül a teste, és mégsem kerül a bika szarvára: akkor el kell ismerni a *banderillero* játéknak kiválóan igazgató voltát. Neki valóban

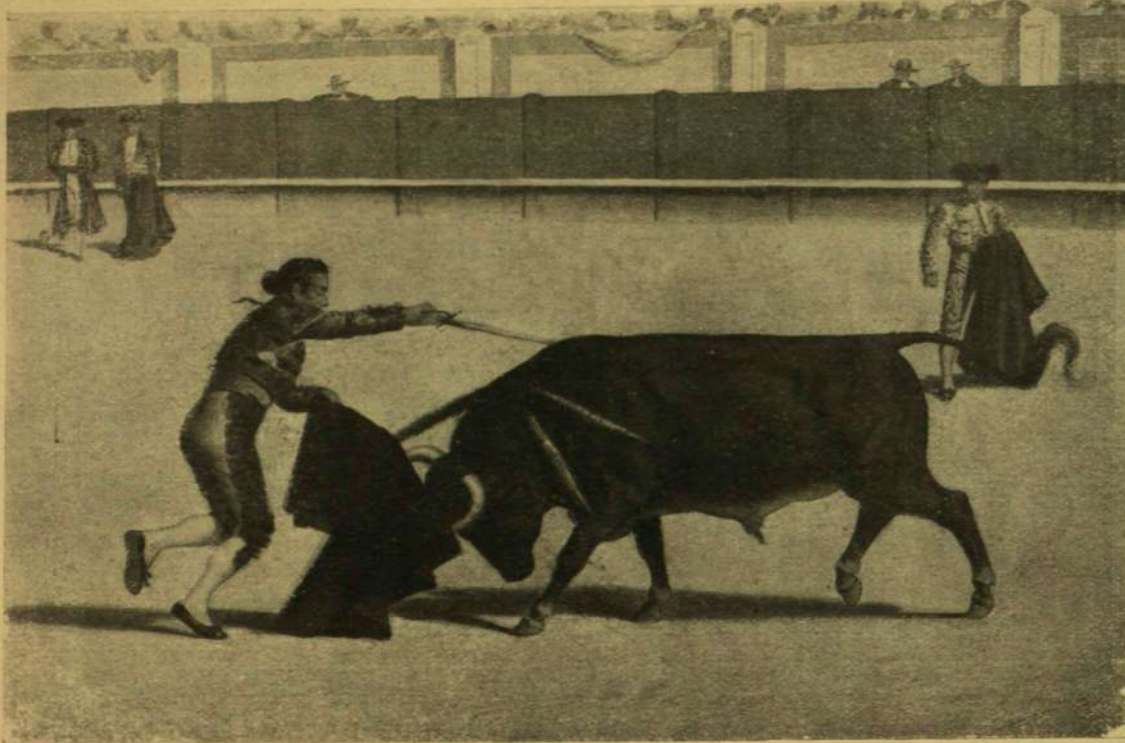
A játékban csak a *chulók*, *picadorok*, *banderillero*k és a *matador* vesznek részt. E négyféle viador külön való fellépését tünteti fel négy

A BANDERILLO A BIKA ELŐTT.

Pereu rajza

SPANYOL BIKAVIADALOK.

A MATADOR.

Perea rajza.

SPANYOL BIKAVIADAL.

pillanat gyorsaságával kell a támadó bika elől félreugrani. Azonban jogában áll a kedvezőbb helyzetet kivárni, vagy a bika elől elszaladni.

Nem úgy a *matador*-nak. Ennek ott kell maradnia a bika előtt, ha él, ha hal. Tünetes ügyességének a titka a mulétán nyugvó veres posztónak kezelésében áll. A támadó bikán hol átesapja, hol meg körbe lebbenti előtte, s ha a bika visszafordul, neki készen kell lennie az újabb támadás kikerülésére. És mindehhez a szúrás biztonsága! A bika támadása pillanatában a *matador* előre nyúl s a kezében tartott *espada* markolatig mélyed az állat testébe. A kard hegyének azt a pontot kell megsúrnia, a melyet ezéba vett; s ezt egy rohanó testen egy hosszú acéllal kell eltalálni, melynek hegye ha pár centimétert téved, a szúrás nem sikerült. Sikerült szúrás esetén a bika egy rövid perc múlva már halott.

Csak a műértő közönség tudja megítélni és méltányolni azt a művészetet, mely a fortélyok és fogások sokféleségében nyilvánul, a melyeket mindenik *torero* alkalmaz a maga szerepkörében. Mert vannak nehezebb, azaz veszedelmesebb mozdulatok is, a melyeknek a játék saját külön, lefordíthatatlan nyelvén megvan a maguk neve, mint nálunk a lófuttatás esélyeinek és alakulásainak. Ilyen például az, ha a *chulo* hátul tartja a capát, vagy ha a *banderillero* széken ülve fogadja a bikát, és így tovább.

Ha ezek után a budapesti viadalokra gondolok, melyeket tudvalevőleg vérteleneknek terveznek, akkor az itteni bikaviadal voltaképp csak chulo-játékokra szorítkozik.

Hogy tisztán chulo-játékkal is szép és izgató lehet a viadal, azt elhiszem; de nem befejezett. A budapesti *corridák* lefolyása vér nélkül, vilámfényűl meg végbe, míg Spanyolországban a véres játékok nappal, d. u. 3-kor kezdődnek.

Spanyolországban is van különben vértelen bikaviadal, sőt Portugáliában annál több, de itt gombos szarvu bikákkal.

A spanyol *corridának* a maga hazájában négyféle fajtája van. A legegyszerűbb a *capea*, a minőt kisvárosi műkedvelők rendeznek. Egy nagy, kerített udvaron vagy szekerekkel körülvett helyen egy-két éves bikákkal köpenyjátékot űznek. Itt nem folyik semmi vér, csak az ügyesség csillog. Ezek a *capeák* úgyiszlán előiskolái a *toreróknak*. Másik a *becerrada*, a hol két éves bikaborjúkkal ló nélkül viaskodnak; a borjúkat azonban leszúrják. Harmadik fajta a *novillada*, négy esztendő fiatal bikákkal; ezek már lovat is kapnak, ép úgy, mint a tulajdonképeni *corridák* 8—10 éves öreg bikái, a melyekkel való küzdelem a legveszedelmesebb s a hol csak elsőrendű *matadorok* lépnek fel.

A budapesti vértelen viadalok tehát kivételként és lefolyásukban afféle spanyol *capeák* lehetnek, de még így sem fognak hiányozni azokból a káprázatos ügyesség, a csodálatos

bátorság s az egésznek nélkülözhetetlen fűszere: a figyelmet teljesen lebilincselő izgalom.

Spanyolországban csaknem az összes illusztrált lapok foglalkoznak a *corridák* irásában és képen való bemutatásával. Van azonban két szaklap, a mely kizárólag csakis a «literatura tauriná»-val foglalkozik; egyik a Barcelonában megjelenő «*Sol y Sombra*», másik a madridi «*La Lidia*». Képeink egy részét ez utóbbiból vettük át.

Seemann Gábor.

LOVAS SPORTOK.

Csak rövid ideje, hogy a lóversenyen kívül egyéb lovas sportok is kezdenek divatba jönni nálunk. A lovaglásnak azelőtt is voltak kedvelői elegen, de legfeljebb magán-társaságban, falusi birtokon ha gyakorolták; az a sok szép lovas-játék és sport, melyeknek különösen az angolok nagy mesterei, csak hallomásból ha ismeretes volt. Egy-két év előtt gróf *Andrássy Géza* buzgólkodására megalakult a hamburgiakat. S azóta is, bár a hivatalos versenyek elmúltak már, a Stefánia-úti polo-versenyterén pezsgő élet uralkodik a hétnek erre kifizőtt napjain. A játékosok erős traininget folytatnak, hogy tovább haladhassanak a játéktudásban s sikerrel vehessenek részt az ezután következő külföldi versenyeken. Ezeket a training-játékokat állandóan nagy közönség látogatja; köztük volt több ízben *József főherceg* is, kit egyik képünk gróf *Goluchowski* közös külügyminiszterrel való beszélgetés közben, egy másik pedig nevével, *Klotild főhercegnővel*, s *Augusta főhercegnővel*, *József Ágost főherceg* nevével s *Mária Henriette főhercegnővel*, *Frigyes főherceg* egyik leányával társaloga mutat be.

A polo-versenyekkel kapcsolatban május 21-ikén érdekes látványosság volt a *hölgyek díjlovaglása*, melyben a hölgyek mutatják be az iskola-lovaglásban való jártasságukat s mely szépen sikerült. A hölgyek közt lovagolt — egy betegsége miatt távol maradt hölgy helyett — az ifjú gróf *Andrássy Károly*, gróf *Andrássy Géza* serdülő fia, női ruhában öltözve fátállal, parólkával, a mi igen nagy derűtséget keltett. A hölgyek ez alkalommal oly jól lovagoltak valamennyien, hogy a díjat sorshúzás útján lehetett csak odaítélni. A hölgyek díjlovaglása alkalomával fölveti fényképünkön az előtérben álló lovon gróf *Andrássy Géza* leánya, *Mária* grófnő látható.

Szép lovas-verseny volt május 19-ikén a Tattersallban tartott *díjlovaglás* is, melyen, mondhatni teljes számmal volt jelen az ily mulatságok előkelő

közönsége, köztük *József és Frigyes főhercegek és Klotild főhercegnő, Isabella főhercegnő leányával, Henriette főhercegnővel, Augusta főhercegnőszöszny kis fiával, József Ferencz főherceggel*, míg *József Ágost főherceg és Köburg Fülöp herceg* a pálya belsejében, a versenybírók tagjai között foglaltak helyet, mindvégig élénken érdeklődve a verseny iránt. A díjlovaglásban többnyire lovas tisztek versenyeztek a pompás kivitelű díjakért s a lovaglásnak igazi fényes bravurjait mutatták be.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Piscevic orosz tábornok vándorlásai és kalandjai. Azon könyvek közé tartozik ez a most megjelent munka, melyet egyforma érdeklődéssel forgathat a történetbuvár, valamint az is, a ki nek főcélja az olvasmányban a szórakozás. Lapunk olvasói még élénken emlékezhetnek «Regénytár»-mellékletünk ily című közleményére, mely a XVIII. században élt, szlavoniai származású *Piscevic* orosz tábornok emlékiratait foglalja magában. De koránem szárazon, naplószerűen, hanem színes előadásban, megkapó közvetlenséggel, a mely egészen lebilincseli az olvasót. A legnagyobb érdeklődéssel kísérik kalandjai közepett a magyar földön született, de később orosz tábornokká lett szerzőt magyarországi, oroszországi viszontagságain át, miközben a régi katonai életből, magyar és orosz viszonyokról meglepő képek vonulnak el lelki szemek előtt. Szinte látni véljük, mint ragadja el a Kárpátok szakadékaiban hirtelen támadt ár a szerencsétlen *Piscevic* nejt és kis fiát hallani véljük az orosz állam számára átvitt pompás magyar ménék nyertését, azután szinte mintha közvetlen tanúi volnánk a sok cselösvénynek, áskálódásnak, a melyből *Piscevic*nek és kivándorolt földieinek orosz földön időnként bőven kijutott a részük. *Piscevic*, a ki tulajdonképeni hivatása mellett kitünően tudott bánni a tollal is — eredetileg osztrák katona volt, határőr szülők gyermeke, később, mikor az oroszok szívesen fogadták, sőt eszalagatták is hadseregükbe a magyarországi szláv eredetű katonákat, ő is orosz szolgálatba állott s a tábornokságig vitte. Emlékirataiban vonzón tudja előadni azokat az érdekesebb érdekesebb kalandos eseményeket, melyeknek részese volt, s e mellett élénk leírás nyújt az orosz katonai életéről, mely ezen alkalommal iktatta be a magyar huzárságot hadi szervezetének keretébe. Leírja, hogy az a szerb és csekély részben magyar elem, mely az orosz cherzoni kormányzóságban települt meg katonának, miképp lett orosz; Horváth, a nyugtalan vérű, szerb eredetű tábornok, Grassalkovics herceg keresztfia, igen hányatott életpályá után miképp talált orosz földön nyugóhelyre. Mint ez emlékiratokból is látható, ha majd az orosz katonai és diplomáciai levéltárak adatai közismeretűvé válnak, Magyarország XVIII. századbeli néphullámzásairól is tanulságos képet nyerünk belőlük. Ez emlékiratok közlései becsesek azon szempontból is, mert a hazánkban élő szerbesség egykori életének, valamint a régi magyarországi vidéki élet megismerésére vonatkozólag sok érdekes és tanulságos részletet tartalmaznak. Különösen megragadja figyelmünket e részben egy régi erdélyi főúri család életmódjának, háztartásának apró részletekre is kiterjedő, de annál becsesebb adatokat szolgáltató leírása. A regényes színezetű, olvasmányos is nagy érdekű emlékiratot a szláv eredetiből *Huszár Imre* fordította s a Franklin-Társulat most külön kötetben is kiadta, számos képpel illusztrálva. A szép kiállítású könyv ára 2 korona 50 fillér.

Emlékezzünk régiokról. Dr. *Závory Sándor*, kit még gleichenbergi furdórosi működéséből nagyon sokan ismernek ország-szerre, — most a fenti cím alatt egy kötetben irodalmi dolgozatokat adott ki, melyek egy része időnként a «Vasárnapi Ujság»-ban is megjelent. A gyűjtemény a Győri Mike érdekes alakjával kezdődik, ezzel a változatos életű, agyfűrt, de rokonszenves emberrel, a kinek csinjei, bohóságai, tréfái sok jóízű mosolyt fakasztanak az olvasó ajkán. Ezután a szerző visszaemlékezései következnek a hajdani pápai diákéletéről, telve korfesző részletekkel. Kitünően meg van rajzolva Tuskey

POULY FILS MATADOR TELJES DÍSZBEN.

uram, a tudákos borbély is, a ki a gyógyászat terén legfeljebb korának nagy orvosát, Balassát volt hajlandó magával egyenlő rangunk elismerni. Mihály uram, a becsületes falusi szatócs sem mindennapi alak, a ki élces mondásaival, parlagi bölcseségetvel sokszor megnevetette az olvasót. Ezután a Szent-Pétervárotól tett utazásról olvasunk nagyon érdekes közleményeket. Dr. *Závory* ugyanis elkísérte Gróf *Zichy Gézát* 1890-ben oroszországi művészi körútrára. Erről az útról megkapó közvetlenséggel ír: a czári palotában lefolyt hangversenyt, a *Zichy Mihály*nál töltött estélyt valódi írói művészettel beszéli el s eleven, mozgalmal képét nyújt az orosz főváros téli életéről is. Kortörténelmi szempontból is adatokat szolgáltat az a közlemény, a melyet gróf *Ráday Gedeon*ról ír, a ki neki, mint régi kedvelt emberének, több részletet elbeszél az azon időkből, mikor az alföldi rablóvilágot kiirtotta. Ezután még néhány apró tréfa, vagy szatirikus történetet olvasunk, melyek méltán sorakoznak az előbbieknél.

A könyv valamennyi darabját jóleső szelid humor hatja át, távol minden erőteltségtől. Nyelve pedig zamatos magyar nyelv, mely még csak vonzóbbá, élvezetesebbé teszi az olvasóközönség teljes figyelmére méltó munkát. A külsőleg is csinos kiállítású kötet ára bérmentes küldéssel együtt 1 kor. 20 fillér; megrendelhető a szerzőnél: Budapest, *József-utca* 20.

«*Rákóczi-kor elbeszélő költszete*» címmel 100 lapra terjedő füzetet adott ki *Gagygy Dénés* székesfehérvári főreáliskolai tanár. A füzet részletesen s gondos tanulmányra valló módon ismerteti azokat az epikai műveket, kesergő énekeket, verses regényeket, vitézi énekeket, verses krónikákat s balladaszerű költeményeket, melyek a költszet terén is oly termékeny *Rákóczi-korból* fenmaradtak. Az irodalmi multunk iránt érdeklődők sok tanulságos ismeret meríthetnek a füzetből, mely a *Lampel-Wodianer* csejné jelent meg s ára 2 korona.

Báró Eötvös József. Dr. *Voinovich Gézának* Eötvös életét s költői és politikai működését méltató tanulmánya, mely eredetileg a nagy író és államférfi összes munkái gyűjteményének végén jelent meg, mint akadémiai pályadíjat nyert munka, most külön füzetben is megjelent a Révai testvérek kiadásában.

Akadémiai emlékbeszédek. Az Akadémia két elhunyt jeles tagjának emlékezetét újítja meg két most megjelent emlékbeszéd. Az egyiket *Lengyel Béla* tartotta *Plósz Pál*ról, a két év előtt elhunyt tudós orvostanáról, a kinek életét, kiváló tehetségét a tudós méltánylásával s a jó barát meleg, közvetlen érzésével rajzolja. *Plósz Pált* mint a tudomány munkáját s mint gyakorló orvost igen sokan becsülték és szerették; a szép emlékbeszéd bizonyára fel fogja éleszteni mindezekben a kegyeletes visszaemlékezés érzetét. Ára 30 fillér. — A másik emlékbeszédet *Békési Remig* tartotta *Kerekyártó Alajos* Árpád, a lelkes történetíró fölött; ára 60 fillér.

«*Áttekintés valamely háború lefolyásáról napjainkban*». *Sári Szabó Lajos* százados két érdekes füzetet adott ki, melyek népszerű formában egy-egy közérdeklő katonai kérdést fejtegetnek. Az egyik a fentebbi címet viseli, a másik pedig a hadseregnek a Vöröskereszt-egyesülethez való viszonyáról értekezik. A szerző nemcsak alaposan ismeri tárgyát, hanem érdekesen is tud beszélni róla s fel tudja ébreszteni iránta az érdeklődést a katonai ügyekhez nem értő olvasóban is. Nálunk, a hol vajmi kevés a katonai ismeretek népszerűsítésére alkalmas munka, bizonyára jó szolgálatot fog tenni a szerzőnek ez irányú munkássága.

A «*Magyar Könyvtár*» című vállalatban három új érdekes füzet látott napvilágot. Az egyik *Deák Ferencz második felirati beszéde*, melyhez bevezetésül az az emlékbeszéd van csatolva, melyet *Beothy Zsolt* Deák Ferencz születése századik fordulójának egyetemen innepén tartott. A másik füzetben a híres belga író, *Maeterlinck* «*Joyelle*» című öt felvonásos színjátéka *Abrányi Emil* sikerült fordításában, — a harmadik pedig *Conan Doyle* «*Az Agra kincse*» című elbeszélése, melyet *Mikes Lajos* fordított magyarra. Az elbeszélés egyike a kedvelt angol író érdekes detektív-történeteinek, melyek hőse *Sherlock Holmes*, a legszövevényesebb bűnügyeket is megoldó, páratlan ügyességgel műkedvelő detektív. A jó fordításban az olvasó mindvégig feszült figyelemmel kíséri a szokatlan, rendkívüli mozzanatokban bővülő, izgató bűnügy kiderítését.

Nemzeti Színház. *Edmond Rostand* a francia u. n. neo-romantika ünneplő költője. Drámáiban megvan a régi romantikus minden sajátság, de

BANDERILLERO POULY TOREADORJAI KÖZÜL.

POULY TOREADOR-CSOPORTJA.

A BUDAPESTI BIKAVIADALOK SZEREPLŐI

naiv hitük nélkül. Ő is tolerálja mesés, fantasztikus részletekkel darabait, a középkor lovagi erényeit dicsőíti ő is, de nem azzal az őszinte, lelkes hittel, mint régi mesterei; mintha maga is bizonyos fensébséggel, ironikus mosollyal nézne meséire s alakjaira s azt mondaná magában: ez mind nem igaz ugyan, merő játék, — de szép. Látni ezt abban a négy felvonásos drámájában is, melyet «*Napkeleti királykisasszony*» cím alatt május 29-ikén adtak először a Nemzeti Színházban.

A darab kezdetén a nyílt tengeren kalózzokkal, viharral küzdőve, éhségtől, szomjúságtól, fáradtságtól elgyötört legénységgel úszik egy hajó. *Tripolis* felé viszi urát, *Joffroy Rudel* herceg aquitániai trubadurt, szerelméhez, *Melisinde* hercegnőhöz, a kit soha nem látott ugyan, de a szentföldi zarándokok addig vitték-hozták a híreket *Melisinde* csodás szépségéről, *Rudel* szerelemtől áradó verseiről, míg végre mindketten — látatlanul — beleszerettek egymásba. A hercegnő szépségének csak a híre is annyira megbíró mindenkit, hogy még a kalózból toborzott matrózok is enyhülni érik szenvedéseiket, ha *Rudel* vagy barátja, a szép *Bertrand* trubadúr verset mondanak nekik bájáról. Mire a hajó *Tripolis*-ba ér, *Rudel* már haldoklik, nem szállhat partra s *Bertrand* meg helyette, hogy hajójára hozza *Melisindét*. Lovagolja az útját álló palota-őrséget s a hercegnő előt, a ki *Rudelnek* nézi őt s tüstént fellobban iránta szerelme, mely nem az ábrándos költőnek szól, hanem a szép, vitéz férfinak. Szereti azután is, hogy megtudja, hogy nem ő *Rudel*. *Bertrand* sokáig ellenáll a szép nő csábításának, de végre is megint s mindketten elárulják *Rudelt*, a haldokló szerelme, a jó barátot. *Rudel* halálhíre rebentti szét őket, megkeseríti csókjait, az ónvád elidegeníti a szerelmes párt egymástól. A halálhír azonban téves volt s mikor ezt megtudják, sietnek a hajóra. *Rudel* boldogan hal meg, utolsó pillanatát *Melisindere* vetve. A hercegnő zárdába megy vezekelni, *Bertrand* pedig a szentföldre viszi a hajót, harcolni a keresztért. — A tartalomból is nyilvánvaló, hogy a darab romantikájában sok a csináltság, az alakokat pedig inkább a szerző mozgatta — tagadhatatlanul nagy ügyességgel — mint a bennük rejlő élet. A közönségnek tetszett a darab, a nélkül, hogy mélyen megragadta volna. A tetszésben jó része volt a sikerült előadásnak s az igen szép kiállításnak. A hercegnőt *Márkus* *Emilia* játszotta erőteljes hévvel, szellemesen, *Beregi* adta *Bertrand*-t itt-ott hatatosan; a többi szereplők: *Császár* (*Rudel*), *Paulay Erzi* (a hercegnő udvarhölgye), *Gál*, *Mihályfi*, *Ivánfi* epizód-szerepeikben java erejükkel támogatták a darab sikerét. A darabot *Benedek* *Marcell* fordította; szövege megjelent a «*Fővárosi Színházak Műsora*» című vállalatban, ára 60 fillér.

Junius eszején *Lenkei Henrik* «*Csetepaté*» című egyfelvonásos verses vígjátékának volt első előadása. Egy fiatal házaspár falusi magányba vonul el szerelmével, de az egyhangú életben — bárhol titkolják ezt egymás előtt — annyira elűnjük magukat, hogy a gróf a varrólátnak, a grófné pedig a könyvtárosnak kezd udvarolni. Az ebből származó féltékenységi jelenetet a vígjátékok ismert okos, jó nagynéni-je egyenlíti ki. A mese se nem új, se nem egészen valószínű, legtöbbit a csinos versek érnek a darabban. A szerepeket *Lenkei Hedvig*, *Ligeti Juliska*, *Delli Emma*, *Desző* és *Rózsahegy* játszották. A közönség néhányszor kihívta és megtapsolta a szerzőt. (s. a.)

A «*Fővárosi Színházak műsora*» című vállalat újabb füzetet közt megjelent a Király-színház nagy sikerű operettje, «*En, Te, Ó*» irta *Caillet* és *Flers*,

Bertrand trabadúr (Beregi Oskár).

Mellisné (Márkus Emilia).

Mellisné udvarhölgye (Raulay Erza).

EDMOND ROSTAND «NAPKELETI KIRÁLYKISASSZONY» CÍMŰ DRÁMÁJA NEMZETI SZÍNHÁZI ELŐADÁSÁBÓL.

fordította Heltai Jenő. Ezt követte a megjelenésben a Népszínház legújabb operettje: «A konzul felesége» Ferrer és Clairville, fordította Bálint Dezső. Egy-egy füzét ára 60 fillér.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia május 30-iki összes ülésén, báró Eötvös Loránd elnököl, Kövesligethy Radó emlékbeszédet tartott Kondor Gusztáv osillagásról, az Akadémia levelező tagjáról, a ki 36 évig volt tagja e tudományos intézetnek s mint természettudományi tanár sokat buzgított és a tudományos irodalomban is nevet szerzett; 1897-ben halt meg Budapesten, 72 éves korában.

Az elhunyt tudós, ki mérnöki pályára készült, s a szabadságharcban is mint főhadnagy részt vett, a csillagászat iránt mindig nagyon érdeklődött, de az 1849-iki budai ostrom a Gellérthegy szépen rendezett csillagvizsgáló intézetét is tönkretette. Az 1854-ben Budán föllállított első reáliskolában a német tanárok közé őt is fölvetették; itt kezdődött nyilvános pályája s befolyása a magyar ifjúság természettudományi és csillagászati fejlesztésére. A tetszéssel fogadott emlékbeszéd után Szily Kálmán főtitkár terjesztett elő folyó ügyeket. Kijelölték a Jókai-szoborbizottság elnökségére tartandó értekezletre Heinrich Gusztávot, Baksay Sándort és Hegedűs Istvánt. Tudomásul vették Balogh Jenő adományát egy büntetőjogi értekezés jutalmazására, valamint özvegy Vojnich Tivadarné 20,000 koronás alapítványát, melynek évi kamata az utolsó év legjobb színmű vagy dráma szerzőjének fog odaítélteni. Végül bejelentette a főtitkár, hogy megkötötték Feridum bej, volt budapesti főkonzul 214,439 koronás hagyományának alapítólevelét, melynek évi 3200 koronás kamata a török-magyar viszonyok tanulmányozására és megírására fog fordíthatni.

Az erdélyi magyar köznevelődési egyesület május 28-án tartotta huszadik évi közgyűlését Kolozsvárt a városháza dísztermében, a hol husz év előtt megalakult. Sokan érkeztek, kivált az erdélyi részekből.

Az egyesület alapvagyonára márcz. 31-én 2,900,344 korona volt. A vagyon nagy részét az egyesület a magyar művelődés terjesztésére fordította, sok iskola, óvó, népkönyvtár, daloskör és ifjúsági egyesület Erdélyben az Emke támogatásával létesült. A szakély-kérdésben is előjár az egyesület. Az Emke tagjainak száma: 78 örökös, 2056 alapító, 6612 régi rendes, 1842 új alapszabályok szerinti rendes, 1678 pártoló, együtt 12,266.

Gróf Beldi Ákos elnök megnyitó beszédében fölémeltette, hogy egy év alatt 153,200 koronát fordított hazafias művelődésre az egyesület, mégis több mint 47 ezer koronával növekedett alapítókéje. Az egyesület működésének nehézsége, hogy évi jövedelme nagy részét már a multban lekötötte évi segélyekre. Ez korlátozza s bizonyos tekintetben megbenjíti az egyesület tevékenységét. Ily körülmények

között a vagyon gondos kezelésén s új gyűjtéseken kívül főleg a hosszantartó évi segélyek apasztására kell törekedni, ha újabb szükségleteket is ki akar az egyesület elégíteni. Jelentékeny eset volna az egyesületre, ha kész iskolát és ovodát államosítaná a kormány, hogy az egyesület új pontokra vehesse erejét; továbbá ha az egyesület kolozsvári bérházát, a melyben az állami vasutak üzemeltetése van, a kereskedelmi miniszter méltányos becsülés mellett örökáron megszerezene. Remélhető, hogy ez a két ügy az illetékes helyen meghallgatásra talál. Az elnök megemlékezett az egyesület halottairól, köztük Jókai Mórról. Az egyesület a nagy költő kézírataiból begyűlt 1828 koronát 2000 koronára egészítette ki s kiadta, hogy e tőke kamataival évről-évre a koszos költő neve alatt egy néptanítót fog jutalmazni; az emlékmű és szobor számára indítandó gyűjtésekhez az Emke megfelelőleg hozzájárul. A megnyitó beszéd megemlékezvén Rákóczi halmvainak hazahozataláról, a haza és király éltetésével végződött. A közgyűlés hódoló táviratot is küldött a királynak a Rákóczi-halmvak hazahozataláért. Az évi jelentés tudomásul vétele és a tanítók megjutalmazására szánt jutalmak odaítélése után Barscsy Domokos emlékeztetett, hogy az Emkét a régi erdélyi országgyűlés társadalmi utódjának tekinti, s kéri, hogy gróf Tisza Istvánhoz és Thaly Kálmánhoz üdvözlő távirat küldessék, az előbbiben kifejezve azt, hogy Rákóczi halmvai Erdélyben keresztül hozassanak haza. (Általános élnék helyeslés.) A jövő évi közgyűlés helye tárgyában két meghívó érkezett, u. m. Kézdivásárhely és Erzsébetváros közönsége részéről. A választmány érintkezésbe lép majd a két várossal. Az elnök zárószavai után a gyűlés véget ért.

MI UJSÁG?

A király június hó 3-ikán este visszaérkezett Budapestre, s itt marad e hó 10-ikéig. Szombaton és hétfőn udvari ebédek lesznek, melyekre a delegációk tagjai hivatalosak.

Keresztelő a trónörökös családjában. A csehországi Konopistában május 31-ikén volt Ferenc Ferdinánd főherceg és Hohenberg hercegnő újszülött fiának ünnepies keresztelése a kastélyban. A herceg a keresztelésben az Ernő Alfonz nevet nyerte. Keresztapja Caserta gróf, a spanyol Bourbon-család tagja.

A Margit-sziget játékos ünnepélye. A tüdőveszes betegek javára vasárnap, június 5-ikén nagy ünnepélyt rendeznek a Margitszigeten, a hol most a rózsák virulási időszaka van. József főherceg, ki oly szívesen engedte át az egész szigetet a védnöksége alatt álló szanatórium egyesület rendelkezésére, maga is jelen lesz családjával együtt. Lobkowitz herceg hadtest parancsnok három teljes katonai zenekart engedett át az ünnepélyre. A há-

rom zenekar együtt játszsza a zeneköltészet legkitünőbb darabjait. Az egész szigeten mindenütt, lépten nyomon változó szórakozás várja a közönséget.

Lesz nagy vásár gyönyörű sátrakkal, a hol hölgyek árulnak virágot, emléktárgyakat, hírlapokat, pezsgőt, hűsítőket. Három színházat is rögtönöztek s azokon a fővárosi színházak művésznői énekelnek, szavalnak, táncolnak. Mindenik színháznak megvan a maga külön programja. Rendeznek gyermekek közt szépségversenyt. A partokról a hajósegyesületek felvonulását, regattát lehet nézni. A sporttelepen is eleven élet fog uralkodni, és alkalmasint jó kedv is, mert mulatságos bikaviadalt is rendeznek. A paródiában andaluziai jelmezekbe öltözött személyzet vesz részt. A bikaviadalt a nap folyamán háromszor ismétlik. Este kilenc órakor a katonai zenekarok lampionos takarodót tartanak.

Új bazilika-templom az alföldön. Nyiregyháza a templomépítés szép művét végezték be. Samassa egri érsek 1902-ben mondott aranymiséjének emlékeztetése Nyiregyháza közel egy millió korona költséggel pompás román bazilikát építtetett. A háromhajós, kéttornyos bizilika az ugynevezett átmeneti stílusban épült s immár teljesen felszerelve várja főlsejtelését, és szép párja lesz a Nyírségen a nyír-bátóri régi nagytemplomnak.

Házasságok. Junius elsején fröyes esküvő volt a budavári Mátyás-templomban. Gróf Széchenyi Aladár és neje gróf Andrássy Natália leányát Jella grófnőt vezette oltárhoz gróf Haugwitz Henrik. Az esketési szertartást Kohl Medárd főlsejtelent püspök végezte. Az előkelő családból igen sokan jelentek meg, többnyire magyar díszruhában. Sok katonai egyenruhát és diplomáciai frakkot is lehetett látni. A nászmenet gróf Karátsonyi Jenő, a menyasszony nagybátyjának budai palotájából indult ki, s a koronázó Mátyás-templomig nagy, kiváncsi tömeg gyűlt egybe. Mint első násznagy gróf Andrássy Gyula szerepelt, ki kezé-vörös szalmag, felvirágozott násznagy-pálczával vezette a nászmenetet. Esküvő után a násznép Karátsonyi Jenő palotájába vonult villásreggelire. Előtte való este gróf Andrássy Géza, a menyasszony nagybátyja, Eszterházy-utcai palotájában siratót rendezett a fiatal pár tiszteletére. Gróf Andrássy palotájának tágas udvarán hatalmas menyegzői sátrat állított fel a legpazarabb díszítéssel. Ebben a sátorban gyűlt össze és mulatott jókedvvel a reggeli órákig, cigányzene mellett az előkelő társaság. — Dr. Kuthy Dezső egyetemi magántanár, az Erzsébet-szanatórium igazgatója május első napján a budapesti Kalvin-téri ref. templomban esküdött örök hűséget báró Huszár Ilonának, az ismert festőművésznőnek. Az előkelő násznép soraiiban ott volt a főúri világ, az orvosi és művészi körök számos tagja. — Dr. Hollós Gábor, a nagykövati gyermektelep orvos, június 2-ikán házasságot kötött Zöldi Tilda házasszonyval Zöldi Márton író leányával, az operaszínház tagjával. — Belcsák Erzsikét, Belcsák Kálmán é neje, Kulifly Mária leányát június 8-ikán déli fél egy órakor

Vergy (Németh).

Macah (Gyöngyi).

Mityu (Fedák).

Coco (Ferenay).

AZ «ÉN, TE, Ő» CÍMŰ OPERETT KIRÁLY-SZÍNHÁZI ELŐADÁSÁBÓL.

(Vergy gróf a keresztes háborúból visszatérve, az általa bérelt hadifoglyok tánczát bemutatja.)

oltárhoz vezeti a budapesti Deák-téri evangélikus templomban dezseri Boleman Ede selmeczbányai városi mérnök.

A bikaviadalokat, melyek megkezdését június 4-ikére tervezték, most egy héttel elhalasztották, mivel az óriási terjedelmű arénát még nem készíthették el. A viadalk főszereplője, Pouly fils toreador azonban társulatával május utolsó napján megérkezett Budapestre s készülődik nagy érdeklődést keltő szereplésére. Pouly mintegy 25 éves széles vállú, erőteljes testalkatú férfi. Életéről maga mondott el egy nála járt hírlapudósítónak egyetmást. Atyja egyike Spanyolország leghíresebb bikaviadalarinak, de fiát nem akarta erre a mesterségre adni. Egyik testvérét ugyanis Barcelonában megölte egy bika s ezért az idősebbik Pouly fogadalmat tett, hogy családja egyik tagját sem engedje erre a pályára. A fiatal Pouly azonban mindenáron toreador akart lenni, úgy hogy apja végre is engedett neki. Azóta sokfelé járt már s mindenütt nagy tetszést keltett merészlegével. Ő, valamint atya is, annak a szelidebb fajtájú bikaviadalknak a képviselői, a milyen lesz a budapesti is, nem ölik le a bikát s általában vör nélkül csinálják a mutatványt. Ők honosították meg déli Franciaországban ezt a látványosságot; az ifjabbik Pouly most is Franciaországból, Nimesből jött Budapestre.

HALÁLOZÁS.

Törökfalvi PAP ZSIGMOND nyug. királyi járásbíró május 25-én 81 éves korában meghalt Nagybanán. Teleki Sándor gróffal együtt küzdötte végig a szabadságharcot s mint élelmezési biztos nagy szolgálatakat tett. Jó barátja volt Petőfi Sándornak s állítólag ő volt egyik tanúja a költőnek Erdőden tartott esküvőjén. Barátja volt Jókai Mórnak is, a kinek halála nagyon megrendítette. Tevékeny részt vett Nagybanán közéletében. A kaszinó, a Polgári Kör, a Múzeum-Egyesület s a Lendvay-szobor létesítésében. Az elhunyt hagyatékában a nagy idők sok írott emléke maradtott, a mit sejtet két évvel ezelőtt a szabadságharcokról kiadott emlékirata.

FRIGYES VILMOS mecklenburg-sterliczi uralkodó nagyherceg május 30-ikán meghalt. 1819-ben született. Elvőgezte Bonnban az egyetemet, 1843-ban nőül vette Augustza Karolina angol hercegnőt. Házasságából öt gyermeke született, három fia, két leánya, a kik közül az egyik Jutta hercegnő, Daniló montenegrói trónörökös felesége. Az elhunyt nagyherceg 1860 szeptember 6-ika óta kormányozott.

SIEMENS FRIGYES mérnök, a lipsei egyetem díszdoktora Drezdában, 77 éves korában. Ő volt az

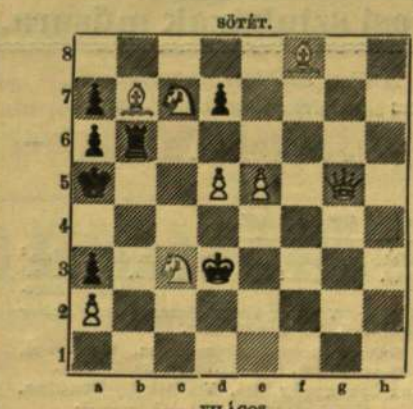
utolsó a három Siemens-testvér közül, kik ipari tevékenységükkel és fölfedezéseikkel világhírűvé tették nevüket. Az üvegyártás terén korszakalkotó találmányai voltak.

Elhunyt még a közelebbi napokban: KUZMA ADOLF, a zólyomi egyházmegye alesperese, 65-ik évében Tótpelsőz községben. — CSILLERY LAJOS szadai lelkész, a pesti ref. egyházmegye tanácsbírája, 59-ik évében Szadán. — GÁLÓCZI DR. IVÁNYSI LÁSZLÓ, Ungvár volt polgármestere, 68 éves korában Ungvárt. — BELENCZÉRESI DEZSŐ hírlapíró 26 éves korában Mezöberényben. Legutóbb a «Békésmegyei Közlöny» segédszerkesztője, azelőtt a Békésben megjelent «Alföldi Híradó» felelős szerkesztője volt. «Dalok a zugból» és «Szívverés» címen két verseskötet jelent meg; egy népszárművét, «A berényi bíró lánya» cizimel vidéki színtársulatok adták elő. — MAJS EDE festő 57 éves korában Pozsonyban. Leginkább tájképet és arczképet festett s a pozsonyi képzőművészeti egyesület mostani tárlatán is sok képét állították ki, köztük van egy, a melynek címe «Fadrusz János a ravatalon». — IFJ. BERTIN PÁL m. kir. posta- és távirtda számellenőr 30 éves korában Pusztá-Szentlőrincen. — FEUERLICHTER GYULA tekintélyes kassai polgár 86 éves korában a zempléni megyei Erdőbényén. Az elhunytban Fényes Samu dr. kassai ügyvéd és a budapesti Nemzeti Színházból és Vigszínházból ismert drámairól édesatyját gyászolja. — ANTALEI GUSZTÁV nyug. gyömrégyei tb. főszolgabíró, 80 éves korában Tétben. — SZEGHŐ GÉZA, a felső-torontáli ármentesítő társulat nyug. főmérnöke és a raiszka-gombosi ármentesítő társulat főmérnöke 70 éves korában Ó-Becsén. — GÁL FERENCZ a szeged-csongrádi takarékpénztár helyettes igazgatója, 47 éves korában, Szentesen. — LOZERT IONACZ nyug. gazdatiszt 79 éves korában Szombathelyen. — ZAFFIRY KÁROLY nyug. huszárszázados 84 éves korában Lőcsén. — TOROCZKÓ-SZENT-GYÖRGYI THOROTZKAY LAJOS 48 éves korában Toroczkó-Szent-György községben.

ÖZV. ZSILINSZKY MIHÁLYNÉ, szül. Patay Ilona, Zsilinszky Mihály közoktatásügyi államtitkár édes anyja, 91 éves korában Békés-Csabán, a hol nagy részvét közt temették el. — ÖZV. HADADI WESSLENYI GRÓFNŐ, szül. Soldern Kornelia grófnő, 95 éves korában Bécsben. — ÖZV. SZELKE JÓZSEFNÉ, szül. Keller Ludmilla, nyug. törvényszéki bíró özvegye 74 éves korában Budapesten. — ÖZV. HATVANI DEUTSCH BERNÁTNÉ, szül. Weisz Laura, 66 éves korában Budapesten. — ÖZV. KRUTTEN FERENCZNÉ, szül. Hofreiter Franciska 79 éves korában Kaszán. — RAFFAY JOLÁN, kövágó-éörsi tanítónő, 22 éves korában Czegléden. — ÖZV. PETZ ERNŐNÉ, szül. Geduly Gizella, 63 éves korában Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2383. számú feladvány. Masel E-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2368. számú feladvány megfejtése Pauli W.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Hb7-c5	Kb8-a8 : (a)	1.		Kb8-c7 (b)
2. He8-d6	Ka8-b8-a7	2. He5-e6+		Kc7-c8 :
3. H-b5-d7	t. sz.	3. Bb1-h8+		lép.
4. Bb1-h8-a1 mat.		4. Bb8-d8 mat.		

Világos. b. Sötét.
1. Kb8-c8 :
2. He5-a6 Kc8-d7
3. Bb1-h8 stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: E. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács József. — Csomonyán: Németh Péter. — Bakonyzentúlán: Szabó J. — Fakerten: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

T. H. Az angol király civillistája a mult évben 11,700,000 koronára rugott, mely összegben az uralkodó család tagjainak évi járadéka is benne foglaltatik. Viktória királyné uralkodásának hosszú ideje alatt a parlament csak egyszer emelte fel a civillistát. Az orosz czár kiadásait soha közzé nem teszi s azok elszámolása vagy kivétele a birodalom költségvetésében nem fordul elő. A császári ház udvartartásának költségei a mult évi költségvetésben 13 millió 905 ezer ezüst rubellel, vagyis 50-55 millió koronával vannak kimutatva, a mi azonban csak a császári palotákra és nyaralókra fordított költség. Szakértők véleménye szerint az egész orosz civillista évenként 400-480 millió koronára tehető.

Eperjes. Sz. E. A Térey Gábor által szerkesztett «Modern festők» című munka Budapesten a Franklin-

MAGGI-ÍZESÍTŐ

MAGGI-kittintések: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világiállításon. (Maggi Gyula bírálótag).

páratlan a maga nemében és a régóta jól bevált eszköz, hogy gyenge levelesnek, mártásoknak, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. — Néhány csepp elegendő.
Kapható minden fűszerkereskedésben, csemege-üzletben és drogueriában.
Üvegecskékben 50 fillértől kezdve. — Eredeti üvegecskék legelőszobban utántöltetnek.

VASÁRNAPI UJSÁG

24. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 12.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5. KISIRÁSI előfizetéseket a postafiz. megfizetésű utalványra is csatolható.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánk legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.
E könnyen betartható gyógyszerkezelés elhajtja a túlsúlyos embont az egészséges, biztonságos és biztosítja rövid idő alatt a **kövértestűség** gyógyulását mind a két nemnél.
Ez a títka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üvegecske ára utastással együtt K 6.45 bérmentve, utánvételt K 6.75.

J. Ratié, Pharmaciein, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).
Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**
Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467**

Legtökéletesebb arcztisztító és szőpítőszer a **KRIEGER-féle Akácia-eréme** 2 korona.
Akácia-puder 1 kor.
Akácia-szappan 1 kor.
Törv. védte. — Kapható gyógyszerárakban. Főraktár: Korona-gyógyár Budapest, Kálvin-tér. 10170

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a **„STELLA“-HAJVIZET**, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. **Üvege 2 K.**
ZOLTAN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótár-utca sarkán. 10380

Hazai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGÓ.
KLEINOSCHEG TESZTÉREK csász. és kir. uvari szállító pezsgő pinczéi **BUDAFOK.** 10301

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

TERMÉSZETES SAVANYÚ-VIT

Grand Prix. Párisi világiállítás 1900
Kwizda-féle Restitutionsfluid es. és kir. mosdóvíz lovak számára. 40 és 60 liter használják az udvari paripa-istálló, valamint a nagyobb katonai és polgári istálló mint erősítő nagy fáradalmak előtti és mint újraszervező nagy fáradalmak után, az inak merevségének stb. Képesíti a lovakat a hűvös telepekre az időjárás alatt. Az egy üvegecske K 2.80. — A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha fenti védjeggyel bír. Főraktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. sz.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség títka. Ideális, fillátal feltétlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és üde színt ad.
1900 évi Párisi Világiállítás: **ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.**
Kapható **Török József** gyógyszerárban Budapesten.

Kerékpárosoknak fontos!

Kérjen ingyen és bérmentve nagy képes árjegyzékünket, mely csengőket, lámpákat, pneumatikot, nyergeket, tengelyeket, konzszokat, valamint elsőrangú kerékpárokat stb., stb. fele árakat tartalmaz.
BEIFELD GÁBOR és TÁRSA, Budapest, VIII. ker., József-körút 21.

Rozsnyói vasas-gyógyfürdő és hidegvizgyógyintézet

Rozsnyón (Gömörmegyében)
Vasas hidegvizgyógyfürdő, klimatikus gyógyhely. Fekszik 400 méternyire a tenger színe fölött; a szlek ellen teljesen védett, kies fekvésű csusoni völgyben, az 1290 mtr. magas Pozsóló v. Ökörhegy alján, a várostól 20 percznyire. Formentes levegő, gondozott sétányok, villamos világítás, feltűnően olcsó árak; vasuti, posta- és távírda-állomás; a várossal telefonösszeköttetés. 10471
Elő- és utóidényben 30% engedmény.
Nagy kirándulóhelyek: Dobosai jégbarlang, Ágteleki csepkköbarlang, Szédelő-völgy, Krasznahorkai vár stb. Prospektussal és felvilágosítással készséggel szolgál.
A fürdőigazgatóság.
Dr. Hajosi Sándor fürdőorvos. Feymann László fürdőigazgató.

Egy kísérlet elegendő

annak igazolására, hogy az arcz és kéz ápolására, szeplők, májfoltok, pattanások, kiütések ellen a már általánosan elterjedt **Korányi-féle** 10363
kámforos arcz-krém hatásában föltűnőhatatlan. Zsirtalan, napra is alkalmazható. Egy tégely ára 1 korona, 6 tégelyt bérmentve küld.
Korányi Imre «Kigyóhoz címzett» gyógyszerár Nyíregyházán.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 1043
téli és nyári gyógyhely.
Elsőrangú. E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodával, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.
TÁTRA-FÜRED
A Magas Tatra legnagyobb klimatikus gyógyhelye 1020 méter magasságban. 400 szoba. Vizgyógyintézet. Az új «Nagy-szálló» 120 elsőrendű szobával egész éven át nyitva. Villamos világítás. Központi fűtés. Penzió-rendszer. Villamos kocsiközlekedés Poprád-Felkáról. Fürdőleírását kívánatra küld.
A fürdőigazgatóság.

FREDIN

Kérje csak a **Selle & Kary-féle**
legjobb tisztítószer!
minden finom lábbeli számára. Sárga és fekete. Különösen ajánlható Box-calf, Ozean, Chevreau- és lakcipőkre.
Wien, XII/1.

Telefon 15-56.
Alapítótól 1872.
Seffer Antal
ipartelepe es angol sportjátékok gyári raktára
Budapest, Károly-utca, boltszám 12 (Központi városház épület.)
Lawn-Tennis labdák tucatja Ft 3.50-tól.
Számítatlan új angol-játékokat tartalmazó képes árjegyzék kívánatra díjmentesen.
Függőágyak, Fehér ruhaterítő kötelek, Lóhalok, Zsákok, Halók, barmnyitatók, Tünnészek, Utó-darabja 3 firtól.

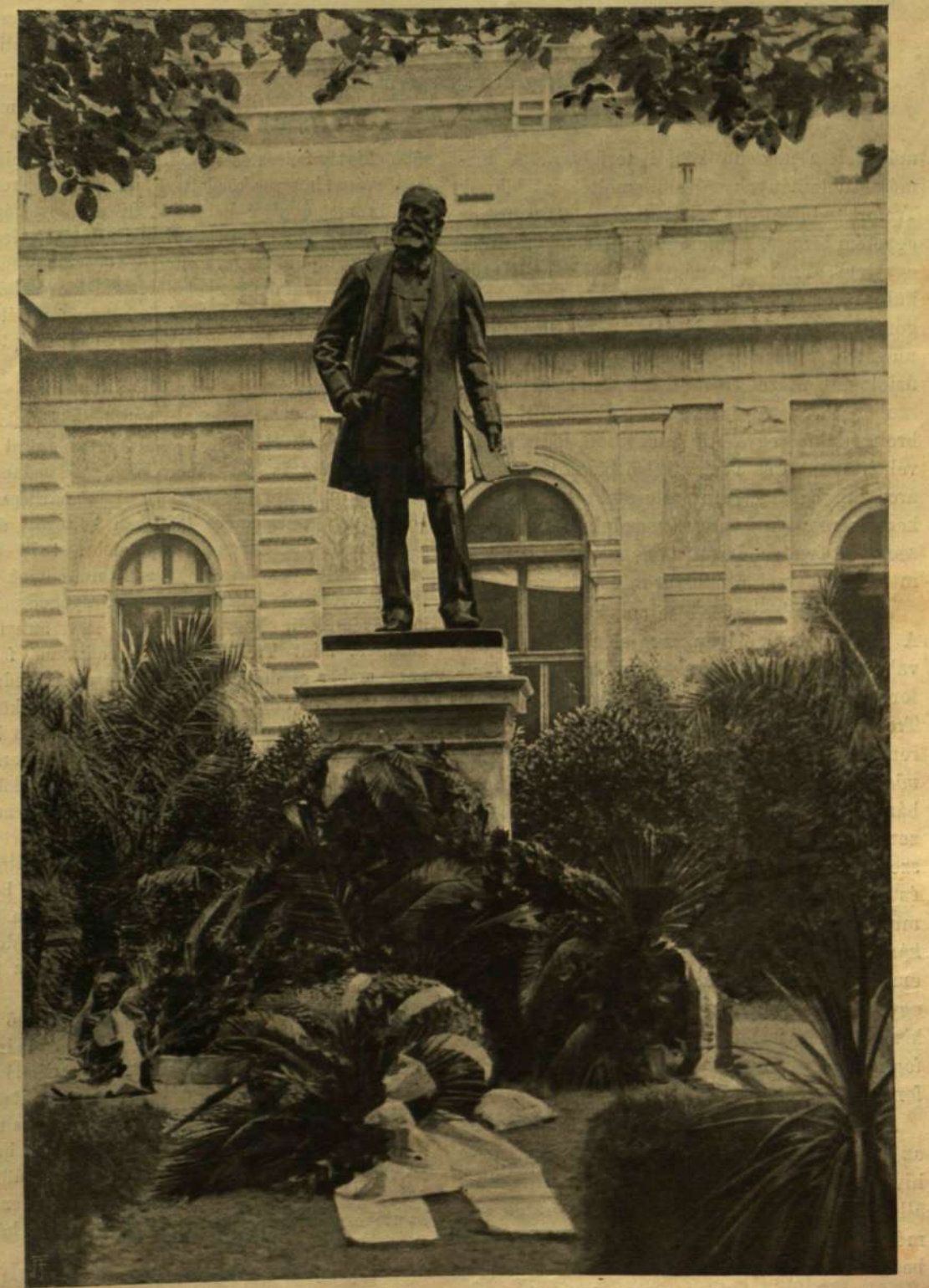
TREFORT ÁGOSTON EMLÉKSZOBRA.

RÖVID IDŐ MULVA tizenhat éve lesz, hogy Trefort Ágoston, Magyarországnak a kiegyezés óta harmadik vallás és közoktatásügyi minisztere meghalt. Emlékezete azonban ma is él azoknak lelkében, a kik hosszú és eredményes pályafutásának tanúi voltak s a kik méltányolni tudják a magyar művelődés ügyében kifejtett gyümölcsöző munkásságát. A negyvenes évek nagy nemzedékének egyik jelese volt ő; mint ifju lelke egész hevével, széleskörű és komoly képzettsége erejével küzdött azok táborában, a kik az intézményeiben elavult, társadalmi és gazdasági életben fejletlen, művelődésében elmaradt nemzetet minden téren modern állammá igyekeztek újjászervezni. E korszak eszméi és főrekvései hatották át lelkét, s ezek irányították későbbi munkásságát, midőn a forradalom és az abszolút korszak által rákényszerített hosszabb szünetelés után ő is ráléphetett újra a cselekvés terére. A kiegyezés körüli hosszabb politikai eszmecsereketben, a lendületnek indult politikai és társadalmi életben ott küzdött tollával s a társadalom irányításában benső barátja, báró Eötvös József oldalán, a kihez az egyéni rokonszenven, a közös célok s a rokoni kötelék fűzte soha meg nem lazult szálakkal.

széleskörű fogékonysága tették lehetővé, hogy sok és nagy dolgot alkotasson.

Hogy emléke élénken él még a magyar művelődés vezérfőirainak emlékeztében, bizonyossá

volt ennek az a bár csendben, zajtalanul lefolyt, de igazi melegségtől áthatott, szép ünnepély, melylyel június 5-ikén délben leleplezték Trefort Ágoston emléksobrát az egyetem és

TREFORT ÁGOSTON SZOBRA BUDAPESTEN. — Strobl Alajos szoborműve.